

RAPORT
Zespołu Oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej
z wizytacji przeprowadzonej w dniach 12 – 14 marca 2010 r.
na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Opolskiego
dotyczący oceny jakości kształcenia na kierunku „ekonomia”
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia
oraz jednolitych studiów magisterskich

Informacje wstępne.

1. Skład Zespołu Oceniającego.

Wizytację na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Opolskiego przeprowadził Zespół Oceniający Państwowej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

- prof. dr hab. Łucja Tomaszewicz – Przewodniczący Zespołu, członek PKA
- dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA,
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski – ekspert PKA,
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA
- Adrian Mosurek - przedstawiciel Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Krótka informacja o procesie przygotowania do wizytacji i jej przebiegu.

Wizytacja w Uniwersytecie Opolskim na kierunku „ekonomia” odbyła się po raz drugi, bowiem kierunek ten został pozytywnie oceniony przez Państwową Komisję Akredytacyjną w roku 2005.

Członkowie Zespołu poprzedzili wizytację zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez Władze Uczelni, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowaniem wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z Władzami Uczelni prowadzącej oceniany kierunek, analizował dokumenty zgromadzone wcześniej na potrzeby wizytacji przez Władze Uczelni, a także dodatkowe, o przedstawienie których zwrócono się w trakcie wizytacji, przeprowadził hospitację i spotkania ze studentami oraz spotkanie z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, a także przeanalizował wylosowane prace dyplomowe.

Raport został opracowany na podstawie przedstawionej przez Uczelnię dokumentacji dotyczącej organizacji Uczelni, spraw kadrowych oraz toku studiów, a także rozmów przeprowadzonych z Władzami Wydziału oraz jego pracownikami

Załącznik Nr 1 - Podstawa prawna wizytacji.

Część I. Uczelnia i jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów oraz ich organy.

1. Ocena misji i strategii uczelni, pozycji uczelni w środowisku oraz jej roli i miejsca na rynku edukacyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia jakości kształcenia i ocenianego kierunku studiów.

Uniwersytet Opolski jest publiczną uczelnią posiadającą osobowość prawną, działającą na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164 poz. 1365, z późn. zm.) oraz Statutu uchwalonego Uchwałą Senatu nr 18/2005-2008 z dnia 29 czerwca 2006 r.

Zespół oceniający otrzymał podczas wizytacji od Władz Wydziału obszerny dokument (z grudnia 2009) pt. „Strategia rozwoju Uniwersytetu Opolskiego w latach 2009-2014” licząca, wraz z załącznikami przedstawiającymi priorytety strategiczne Uczelni, ponad 50 stron.

W dokumencie sformułowane są przede wszystkim wyzwania, jakie stoją przed Uniwersytetem Opolskim. Z punktu widzenia obszaru oceny Zespołu PKA, dokonywanej podczas wizytacji, wymienić należy przede wszystkim: obserwowanie rynku pracy i jego tendencji w celu wyprzedzającego przygotowania kadry i programów kształcenia, uwzględnienie specyfiki regionalnej w kształtowaniu oferty edukacyjnej, zwiększenie skuteczności pozyskiwania środków na badania naukowe w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej i Edukacyjnej.

Wspólnota Uniwersytetu Opolskiego wyraża istotę swojej misji w sposób następujący: kierowanie się zasadami wolności inicjowania i prowadzenia badań naukowych oraz wolności nauczania, dostosowując podstawowe funkcje Uniwersytetu, tj. prowadzenie badań, kształcenie i wychowywanie kolejnych pokoleń studentów do tych zasad, poczucie odpowiedzialności za umacnianie zasad demokracji i poszanowania uniwersalnych wartości oraz praw człowieka.

Obszary strategiczne, priorytety i cele strategiczne znajdują szerokie odzwierciedlenie w cytowanym dokumencie. Priorytetem podstawowym (priorytet 1) są badania na światowym poziomie. Priorytet 2, to budowanie pozycji Uniwersytetu Opolskiego jako centrum kompetencji dla regionu; Priorytet 3, to budowanie nowoczesnej oferty dydaktycznej.

O ile w realizacji konkretnych zadań dwóch pierwszych priorytetów uczestniczy wiele jednostek, w tym przede wszystkim jednostki kierujące Uczelnią, o tyle w przypadku budowania oferty dydaktycznej rolę odgrywają i będą odgrywać poszczególne jednostki organizacyjne Uczelni, w tym Wydział Ekonomiczny.

Ze wspomnianego wyżej załącznika wynika, że Wydział Ekonomiczny będzie brać udział w poszerzaniu obecnej oferty kształcenia m.in. poprzez wprowadzanie studiów II stopnia na kierunku „zarządzanie”, w tworzeniu studiów międzywydziałowych, tworzeniu wspólnych studiów z uczelniami zagranicznym, rozwoju studiów podyplomowych etc.

Wydział Ekonomiczny będzie także partycypować – co jest zrozumiałe – w realizacji pozostałych celów strategicznych Uczelni, do których należą m.in. objęte priorytetem 4 - Optymalizacja wykorzystania zasobów a także priorytetem nr 5 – Zbudowanie podstaw zarządzania partycypacyjnego i organizacji uczącej się.

Z dokumentów wynika, że te ambitne cele Uczelni mają być zrealizowane najpóźniej do 2014 roku. W większości jest to rok bieżący i dwa następne, tj. 2011 i 2012. Uczelnia wskazuje także na potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć. Wszystko to daje podstawę do stwierdzenia, że mamy do czynienia z solidnie przygotowanym dokumentem, z przemyślanymi procedurami realizacji poszczególnych celów, a zatem ze spodziewanymi pozytywnymi rezultatami.

2. Ocena zgodności kompetencji organów uczelni oraz jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów, zwanej dalej jednostką, określonych przepisami wewnętrznymi uczelni i podejmowanych działań z obowiązującymi powszechnie przepisami prawa.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Uczelni (§ 17 i (§ 34) organy kolegialne Uczelni, tj. Senat i Rady Wydziałów, a także organy jednoosobowe, tj. Rektor i Dziekani wypełniają obowiązki statutowe.

Senat wypełnił swoje obowiązki wynikające z art. 169 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy i podjął w ustawowym terminie tj. w dniu 29 maja 2008 r. Uchwałę nr 72/2005-2008 w sprawie zasad naboru kandydatów na studia w roku akademickim 2009/2010. Na rok akademicki 2010/2011 podjęto odpowiednio Uchwałę nr 34/2008-2012 w dniu 28 maja 2009 r. W Uchwale tej określono szczegółowe zasady przyjęć na studia, łącznie z zasadami przyjęć na studia obcokrajowców. Uchwały umieszczane są w informatorze dla kandydatów na studia wyższe oraz na stronach internetowych Uczelni.

Senat wypełnił również swoje obowiązki określone w art. 130 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy i podjął w dniu 29 czerwca 2006 r. Uchwałę nr 20/2005-2008 w sprawie zasad ustalania zakresu obowiązków nauczycieli akademickich. Wymiar pensum dydaktycznego został określony w sposób **zgodny** z cytowanym zapisem ustawy. *Wskazane jest jedynie uzupełnienie tej uchwały o wymiar zajęć dla stanowiska profesora wizytującego przewidzianego w Statucie.*

Senat nie wypełnił obowiązków wynikający z art. 62 ust. 1 pkt. 5 ustawy oraz § 24 ust. 1 pkt. 5 Statutu Uczelni i nie zatwierdził rocznego sprawozdania Rektora z działalności Uczelni.

Senat nie dopełnił również obowiązków wynikających z zapisu § 87 ust. 1 Statutu Uczelni, bowiem nie powołał Komisji Dyscyplinarnej do spraw studentów. W czasie wizytacji przedstawiono jedynie podpisane przez Rektora pismo powołujące komisję dyscyplinarną ds. studentów na kadencję 2008 – 2012, co jest niezgodne z zapisami przywołanego wyżej przepisu.

Rektor Uczelni oraz Dziekani zostali powołani do pełnienia swoich funkcji zgodnie z zapisami statutowymi, spełnione zostały również warunki określone w art. 72 ust. 2 oraz 76 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, zgodnie z którymi organy jednoosobowe zatrudnione są w Uczelni jako **podstawowym miejscu pracy**. Podczas analizy dokumentacji stwierdzono, iż sprawy, którymi zajmowali się Rektor i Dziekani odpowiadały ich statutowym kompetencjom.

Rektor wypełnił m. in. obowiązek wynikający z przepisów art. 35 ust 1. ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i przekazał w ustalonym w nich terminie, tj. w dniu 15 października 2009 r. Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego **roczne sprawozdanie z działalności Uczelni**, wraz z informacją dotyczącą obsady kadrowej. Rektor powołał również Uczelnianą Komisję Rekrutacyjną – zgodnie z zapisem § 73 ust. 5 Statutu Uczelni.

Analiza dokumentacji wykazała, iż zakres wydawanych przez Rektora zarządzeń jest zgodny z jego ustawowymi oraz statutowymi kompetencjami.

Po analizie zapisów *Regulaminu studiów Uniwersytetu Opolskiego* stwierdzić można, iż Regulamin ten nie narusza obowiązujących przepisów prawa, jednak pewne zastrzeżenia budzi zapis § 30 ust. 1, który można uczynić bardziej przyjazny studentom.

Świadczenia pomocy materialnej na wizytowanym kierunku przyznawane są na zasadach określonych w *Regulaminie ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Opolskiego*. Regulamin ten w zapisach traktujących o stypendiach za wyniki w nauce lub sporcie wprowadzając dodatkowe, nieustawowe kryteria ogranicza prawa studentów do otrzymania wspomnianych stypendiów.

Szczegółowe warunki odpłatności za studia w Uniwersytecie Opolskim określają: *Zarządzenie Nr 15/2007 Rektora Uniwersytetu Opolskiego w sprawie wysokości opłat za usługi dydaktyczne oraz terminy ich pobierania w UO z późniejszą zmianą (Zarządzenie Nr 46/2009 Rektora UO)* oraz w przypadku studiów niestacjonarnych *Umowa o warunkach odpłatności za studia niestacjonarne w Uniwersytecie Opolskim*. **Oba wewnętrzne akty prawne w niektórych zapisach są niekorzystne dla studenta.** Wymienione zarządzenie ogranicza prawa studenta do zwrotu uiszczanego czesnego w przypadku rezygnacji ze studiów, natomiast umowa pomiędzy studentem a Uczelnią zawiera klauzulę niedozwoloną w umowach cywilno-prawnych odnoszącą się do zmiany wysokości opłat za zajęcia dydaktyczne oraz krzywdzące zapisy traktujące o możliwości powrotu na studia w przypadku przerw w ich odbywaniu.

Uwagi szczegółowe obejmujące dokumentację Uczelni w zakresie jej przepisów wewnętrznych przedstawione są w:

Załączniku Nr 2 - Uwagi szczegółowe do wewnętrznych przepisów Uczelni i wizytowanej jednostki.

3. Ocena struktury organizacyjnej jednostki w kontekście realizowanych przez nią zadań naukowych i dydaktycznych.

W ramach Wydziału Ekonomicznego powołane zostały 4 katedry oraz 6 zakładów. Z kierunkiem „*ekonomia*” bezpośrednio związane są następujące jednostki: Zakład Studiów Strategicznych i Polityki Społeczno-Ekonomicznej, Zakład Ekonometrii i Metod Ilościowych, Zakład Teorii Ekonomii i Zakład Ekonomiki Informacji. Pozostałe zaś jednostki świadczą pomoc dydaktyczną w realizacji programu studiów na tym kierunku. **Taka struktura organizacyjna Wydziału zapewnia właściwą realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku a także celów naukowych.**

4. Informacja o liczbie studentów oraz ocena spełnienia wymagań określonych dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.).

Uczelnia spełnia wymagania określone dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych (59,8%) nie jest mniejsza od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych.

Tabela 1. Liczba studentów Uczelni

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
Studia stacjonarne w tym obcokrajowcy	9483	633 5	254	
Studia niestacjonarne w tym obcokrajowcy	6378	885 2		
Razem w tym obcokrajowcy	15861	1518 7	254	

Źródło: dokumenty przedstawione podczas wizytacji.

Studenci Wydziału Ekonomicznego stanowią 9,6% ogółu studentów Uczelni. Na studiach stacjonarnych studiuje 41,7% ogółu studentów Wydziału, co jest aktualnie bardzo pozytywnym zjawiskiem.

5. Informacje o prowadzonych przez jednostkę kierunkach studiów i dotychczasowych wynikach ocen/akredytacji, a także posiadanych uprawnieniach do nadawania stopni naukowych i prowadzonych studiach doktoranckich.

Obecnie na Wydziale Ekonomicznym realizowane jest kształcenie na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych na kierunkach „zarządzanie”, „ekonomia”, „gospodarka przestrzenna” oraz „logistyka”.

Państwowa Komisja Akredytacyjna pozytywnie oceniła jakość kształcenia na kierunku „zarządzanie” w roku 2004, natomiast na kierunku „ekonomia” w roku 2005.

Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie „ekonomia”.

6. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów.

Studenci ocenianego kierunku stanowią aż 75,2% ogólnej liczby studentów Wydziału Ekonomicznego, zaś 7,3% ogólnej liczby studentów Uczelni. Natomiast wskaźnik udziału studentów studiów stacjonarnych wynosi 52% ogólnej liczby studentów tego kierunku.

Tabela 2. Liczba studentów kierunku „ekonomia”

Poziom studiów	Rok studiów	Liczba studentów		Razem
		stacjonarnych	niestacjonarnych	
I stopnia	I	147	59	206
	II	134	59	193
	III	90	72	162
II stopnia	I	100	197	297
	II	41	168	209
jednolite studia magisterskie	I			
	II			
	III			
	IV			
	V	89		89
Razem		601	555	1156

Źródło: dokumenty przedstawione podczas wizytacji.

Dane zamieszczone w tabelach 1 i 2 wskazują, że studenci kierunku „ekonomia” stanowią obecnie podstawową grupę ekonomicznego kształcenia w ramach Wydziału (dwie trzecie ogólnej liczby). Znaczący udział w tej strukturze mają studenci studiów stacjonarnych. Biorąc pod uwagę powyższe pozycja kierunku w najbliższych latach nie wydaje się zagrożona. Jego perspektywy rozwojowe natomiast są uwarunkowane wieloma przyczynami, często leżącymi

poza uwarunkowaniami dydaktycznymi i naukowymi Uczelni, których efekty – bez specjalnych badań – trudno przewidzieć. Wśród uwarunkowań wewnętrznych pewnym zagrożeniem dla rozwoju kierunku jest brak awansów w zakresie stopni i tytułów naukowych – por. część IV Raportu.

WNIOSKI

Misja i strategia Uczelni przedstawione są w solidnie przygotowanym dokumencie, co pozwala sądzić, że funkcjonowanie Uczelni w najbliższych latach będzie im podporządkowane.

Pewne uwagi zostały sformułowane w odniesieniu do funkcjonowania organów Uczelni (Senat) oraz wewnętrznych przepisów Uczelni (por. w szczególności Załącznik Nr 2).

Struktura organizacyjna wizytowanej jednostki nie odbiega od rozwiązań stosowanych w uczelniach akademickich.

Część II. Koncepcja kształcenia i jej realizacja.

1. Cele kształcenia i deklarowane kompetencje absolwenta

1.1. Ocena zgodności określonej przez uczelnię sylwetki absolwenta z uregulowaniami zawartymi w standardzie oraz struktury kwalifikacji absolwenta z przyjętymi w ramach Procesu Bolońskiego tzw. deskryptorami kształcenia (czy cele kształcenia oraz kompetencje ogólne i specyficzne, które uzyskują absolwenci odnoszą się do wiedzy, umiejętności i postaw)

Sylwetka absolwenta została przedstawiona w sposób bardzo syntetyczny i jej opis zajmuje zaledwie pół strony tekstu. Brak jest odrębnego opisu struktury kwalifikacji absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia. Brak jest odrębnego określenia sylwetki absolwentów poszczególnych specjalności oferowanych na ocenianym kierunku studiów. Zbiorczy opis sylwetki absolwenta kierunku „*ekonomia*” sprowadza się do następujących określeń:

- absolwenci posiadają wiedzę z zakresu ekonomii, zarządzania i nauk pokrewnych,
- absolwenci posiadają umiejętności rozumienia praw i mechanizmów funkcjonowania gospodarki, umiejętności dokonywania oceny zjawisk zachodzących w gospodarce, umiejętność działania w konkurencyjnym otoczeniu, posługują się narzędziami analitycznymi.

Brak jest określenia oddziaływania w procesie kształcenia na postawy studentów.

Opis struktury kwalifikacji związanych z kształceniem w ramach specjalności sprowadza się do stwierdzenia, że pozwala ono zdobyć kwalifikacje dopasowane do rynku pracy, a absolwent jest przygotowany do pracy na różnych stanowiskach.

Takie określenie struktury kwalifikacji absolwentów kierunku „ekonomia” należy uznać za zbyt ogólnikowe i niepełne. Nie stanowi ono odpowiedniej podstawy do opracowania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1.2. Ocena zasad rekrutacji i sposobu selekcji kandydatów

Warunki i tryb rekrutacji kandydatów ustalane są przez Senat. Uchwała nr 72/2005-2008 Senatu Uniwersytetu Opolskiego z dnia 29 maja 2008 r. określiła zasady doboru kandydatów

na studia w roku akademickim 2009/2010. Przewiduje ona, że przyjęcie na studia następuje w wyniku postępowania kwalifikacyjnego, którego zasadniczym elementem mogą być: konkurs świadectw, rozmowa kwalifikacyjna, sprawdzian praktyczny i konkurs dyplomów. W postępowaniu kwalifikacyjnym na kierunek „*ekonomia*” brane są pod uwagę oceny z następujących przedmiotów: matematyka, język obcy oraz przedmiot do wyboru spośród trzech: historia, geografia, WOS. Oceny ze świadectwa dojrzałości/maturalnego bądź oceny końcowe z przedmiotów, których nie zdają na maturze podlegają przeliczeniu według ustalonych w uchwale rekrutacyjnej wag. Następnie oceny ze świadectw dojrzałości przeliczane są na punkty według skali określonej w uchwale rekrutacyjnej. Przyjęcia kandydatów na studia drugiego stopnia prowadzone są na podstawie konkursu ocen z dyplomu ukończenia studiów pierwszego stopnia. Również te oceny podlegają przeliczeniu na punkty. Komisja rekrutacyjna sporządza listę rankingową kandydatów według liczby uzyskanych punktów. Kandydaci są zobowiązani do złożenia w ustalonym terminie wymaganych dokumentów. Po upływie tego terminu komisja rekrutacyjna sporządza listę osób przyjętych na studia.

Postępowanie kwalifikacyjne prowadzone jest przez komisje kierunkowe lub wydziałowe powoływane przez dziekana. Do zadań komisji wydziałowych należy w szczególności przeprowadzanie konkursów świadectw i dyplomów.

Rektor powołuje uczelnianą komisję rekrutacyjną, w skład której wchodzi prorektor ds. kształcenia i studentów jako przewodniczący, dziekani wszystkich wydziałów oraz pełnomocnik rektora ds. rekrutacji. Komisja uczelniana koordynuje i nadzoruje pracę komisji kierunkowych i wydziałowych oraz rozpatruje odwołania kandydatów od ich decyzji.

Uprawnienia rekrutacyjne laureatów i finalistów olimpiad centralnych określa odrębna uchwała Senatu.

Warunki i tryb rekrutacji na studia pierwszego i drugiego stopnia są zgodne z przepisami art. 169 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym. Uchwały rekrutacyjne są podejmowane do dnia 31 maja roku poprzedzającego rok, którego dotyczą.

1.3 Ocena realizacji programu studiów, w tym analiza porównawcza planów studiów i programów kształcenia z obowiązującymi standardami oraz ocena spełnienia wymagań określonych w standardach. Ocena sekwencji przedmiotów, oferty do wyboru i oferty kształcenia w językach obcych

Na kierunku „*ekonomia*” prowadzone są studia pierwszego i drugiego stopnia w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Studia pierwszego stopnia trwają 6 semestrów. Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych wynosi 1890, tj. o 90 więcej od określonej w standardach kształcenia (por. zał. II a, tabela 1). Realizowane są wszystkie treści podstawowe w wymiarze nie mniejszym niż określony w standardach, a zwiększenie liczby godzin dotyczy Ekonometrii (30 godz.), Zarządzania (15 godz.) i Rachunkowości (15 godz.). Plan studiów przewiduje również realizację wszystkich treści kierunkowych w wymiarze przekraczającym łącznie o 30 godzin przyjęty w standardach kształcenia. Realizowane są także inne wymagane przedmioty: wychowanie fizyczne, język obcy, technologia informacyjna, przedmioty przekazujące treści humanistyczne – dwa ostatnie w wymiarze większym o odpowiednio 15 i 30 godzin od określonego w standardach. Ochrona własności intelektualnej realizowana jest w wymiarze 2 godzin.

Stosunkowo duża liczba godzin przypada na przedmioty specjalnościowe (420 godz.). W ramach każdej specjalności realizowanych jest 7 przedmiotów w wymiarze po 60 godzin. Na specjalności przeznaczony jest zatem znaczny wymiar godzin, co powinno pozwolić na

dobrze ukształtowanie wiedzy i umiejętności z danego zakresu. Oprócz tego studenci dokonują wyboru 8 przedmiotów (po 2 w semestrze) o łącznym wymiarze 360 godzin. Są to dość zróżnicowane przedmioty z zakresu ekonomii, zarządzania i finansów nie tworzące w większości spójnej koncepcji kształcenia. Na seminarium dyplomowe przeznaczona jest stosunkowo duża liczba 90 godzin.

Plan studiów niestacjonarnych pierwszego stopnia przewiduje łączną liczbę 1170 godzin zajęć dydaktycznych (por. zał. II a, tabela 2), tj. o 90 więcej od wymaganego przez standardy. Dokładnie w wymiarze godzinowym określonym w standardach kształcenia realizowane są treści podstawowe. W planie ujęte są także wszystkie treści kierunkowe przewidziane przez standardy w niezbędnym wymiarze godzinowym. Inne wymagania określone w standardach realizowane są w wymiarze godzinowym w nich przewidzianym. Jedynie dla przedmiotów przekazujących treści humanistyczne przewidziano 30 godzin więcej. Na przedmioty specjalizacyjne przypada po 360 godzin dla każdej specjalności. Na specjalność składa się 13-15 przedmiotów, a więc dwukrotnie więcej niż na studiach stacjonarnych. Seminarium dyplomowe realizowane jest w wymiarze 45 godzin.

Studia drugiego stopnia trwają 4 semestry. Łączny wymiar godzin zajęć wynosi 840 i jest o 40 większy od określonego w standardach kształcenia (por. zał. II a, tabela 3). Plan studiów ujmuje wszystkie przedmioty mające przekazywać treści podstawowe przewidziane w standardach w wymiarze w odniesieniu do każdego z nich nie mniejszym od określonego w tych przepisach. Dwa z nich realizowane są nawet w większym o 15 godzin wymiarze. W obszernym zakresie uwzględnione są w planie studiów przedmioty przekazujące treści kierunkowe (łącznie o 90 więcej od określonego w standardach kształcenia). Na przedmioty specjalnościowe przewidzianych jest po 180 godzin dla każdej specjalności. Na każdą specjalność składa się 6-7 przedmiotów. Oprócz tego studenci wybierają po jednym 30-godzinny przedmiocie w trakcie wszystkich czterech semestrów studiów. Jest to oferta przedmiotów zróżnicowana dla poszczególnych specjalności i w dużym stopniu powiązana co do zakresu treści merytorycznych z daną specjalnością. Seminarium magisterskie obejmuje bardzo duży wymiar czasowy, gdyż realizowane jest przez cały okres studiów w wymiarze 120 godzin.

Plan studiów niestacjonarnych drugiego stopnia przewiduje łączną liczbę 525 godzin zajęć dydaktycznych (por. zał. II a, tabela 4), tj. o 45 więcej od minimalnej określonej przez standardy kształcenia. Przedmioty przekazujące treści podstawowe realizowane są w wymiarze dokładnie odpowiadającym określonemu w standardach. W planie ujęte są również wszystkie przedmioty przekazujące treści kierunkowe, a łączna liczba przypadających na nie godzin jest o 15 większa od wymaganej. Na każdą ze specjalności przypada 120 godzin zajęć. W ramach specjalności realizowanych jest 7 przedmiotów, co pozwala w niezbędnym stopniu ukształtować wiedzę i umiejętności absolwenta. Seminarium magisterskie realizowane jest przez cztery semestry w łącznym wymiarze 90 godzin.

Plany studiów pierwszego i drugiego stopnia, zarówno realizowane w formie studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych spełniają wszystkie określone w standardach wymagania dotyczące łącznej liczby godzin, godzin dla grup przedmiotów oraz treści podstawowych, kierunkowych i ujętych w ramach innych wymagań związanych z ocenianym kierunkiem kształcenia (por. Załącznik nr 2a i 2b).

Oferta dydaktyczna określona przez Uczelnię, uzupełniająca standardy kształcenia pogłębia wiedzę studenta z zakresu danego kierunku studiów, obejmuje przedmioty ujęte w ramach specjalności oraz na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia – przedmioty do wyboru. Oferta ta, zwłaszcza na studiach pierwszego stopnia, jest stosunkowo szeroka.

Oferta zajęć do wyboru (specjalności, przedmioty do wyboru na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia, seminaria dyplomowe) przekracza na obydwu stopniach studiów wymagane minimum 30 % liczby godzin będących różnicą łącznej liczby godzin zajęć

określonych w standardach i liczby godzin zajęć przeznaczonych na realizację treści podstawowych, kierunkowych oraz ujętych w pkt. V standardów.

Na studiach pierwszego stopnia oferowane są specjalności: Gospodarka miejska i regionalna, Techniki informacyjne i ekonometryczne w ekonomii, Ekonomia i zarządzanie przedsiębiorstwem, Gospodarka finansowa i rachunkowość przedsiębiorstwa. Ściśle z kanonem wiedzy przewidzianej dla kierunku „*ekonomia*” zgodna jest jedynie specjalność pierwsza. Dwie dalsze specjalności także można zaliczyć do kanonu wiedzy kierunku „*ekonomia*” z dużym jednak udziałem wiedzy odpowiednio z zakresu kierunków „*informatyka*” i „*zarządzanie*”. Natomiast w ramach ostatniej specjalności ewidentnie przeważają elementy kierunku studiów „*finanse i rachunkowość*”. W trakcie wizytacji przy okazji analizy dokumentacji związanej z praktykami, egzaminami dyplomowymi, harmonogramami zajęć okazało się, że figuruje w nich nazwa specjalności Finanse i rachunkowość. Nazwa taka widnieje również na stronie internetowej Wydziału i posługują się nią studenci, z którymi przeprowadzono rozmowy, dla określenia studiowanej specjalności. Posługiwanie się taką nazwą jest nieuprawnione ze względu na identyczną nazwę kierunku studiów. W wyjaśnieniu Dziekan Wydziału prowadzącego oceniany kierunek studiów przedłożył wyciągi z uchwał Senatu z 2005, 2006, 2009 i 2010 r. zatwierdzających kierunki i specjalności studiów, z których wynika, że na kierunku „*ekonomia*” do 2006 r. funkcjonowała specjalność Finanse i rachunkowość. Od roku akademickiego 2007/2008 została zastąpiona specjalnością Gospodarka finansowa i rachunkowość przedsiębiorstw. Zaistniałą sytuację wyjaśnił stosowaniem pewnego skrótu nazewnictwa zapewniając, że uchybienie to zostanie niezwłocznie wyeliminowane.

Na studiach drugiego stopnia oferowane są specjalności: Teoria i praktyka rozwoju gospodarczego, Zarządzanie gospodarką miejską i regionalną, Urban and regional sustainable development (tylko na studiach stacjonarnych), Zarządzanie finansami i rachunkowość zarządcza, Ekonomia menedżerska. Ściśle z kanonem wiedzy kierunku „*ekonomia*” związane są dwie pierwsze specjalności. Natomiast w ramach dwóch ostatnich duży jest udział treści z kierunków odpowiednio: „*finanse i rachunkowość*” oraz „*zarządzanie*”.

Na studiach pierwszego stopnia w dwóch pierwszych semestrach realizowane są przedmioty podstawowe oraz Technologia informacyjna i przedmioty przekazujące treści humanistyczne. Na drugim roku studiów realizowane są wszystkie przedmioty kierunkowe i od czwartego semestru wprowadzane są przedmioty specjalnościowe. Od trzeciego semestru studenci wybierają po dwa przedmioty w ramach tzw. kursów stałych. Seminarium dyplomowe trwa przez trzy ostatnie semestry. Sekwencja zajęć na studiach niestacjonarnych jest analogiczna.

Na studiach drugiego stopnia przedmioty podstawowe realizowane są w trakcie dwóch pierwszych semestrów. Przedmioty kierunkowe w semestrze drugim i trzecim. W semestrze trzecim i czwartym trwa kształcenie specjalistyczne. Seminarium magisterskie realizowane jest przez cały okres studiów.

Można uznać, że **opisana sekwencja przedmiotów** ujętych w planie studiów pierwszego i drugiego stopnia jest **właściwa** zarówno dla grup przedmiotów, jak i następstwa poszczególnych z nich.

Plany stacjonarnych studiów pierwszego stopnia przewidują odpowiedni wymiar godzin zajęć realizowanych w ramach aktywnych form nauczania. Na wykłady przypada 50 % liczby godzin poszczególnych rodzajów zajęć, na ćwiczenia 37 %, laboratoria i seminaria po 5 % i 3% na wychowanie fizyczne. W przypadku studiów niestacjonarnych I stopnia udział wykładów jest o 5 pkt. proc. większy, na studiach drugiego stopnia stacjonarnych udział procentowy zajęć z formie wykładów jest nieco większy i w zależności od specjalności kształtuje się na poziomie 52-57 %. Pozostałe zajęcia prowadzone są w formie ćwiczeń (21-27 %), laboratoriów (5-11 %) i seminariów (14 %). Także na drugim stopniu studiów

niestacjonarnych udział wykładów jest o kilka punktów procentowych większy i kształtuje się w granicach 54-60 %. **Takie proporcje wskazują na ograniczenie możliwości aktywnego oddziaływania na kształtowanie umiejętności studentów.**

Na podlegającym ocenie kierunku studiów nie jest prowadzone kształcenie na odległość.

1.4. Analiza osiągnięć studentów – cena systemu ECTS

Ogólne regulacje odnoszące się do systemu ECTS zawarte są w Regulaminie studiów Uniwersytetu Opolskiego. Przewidują one w szczególności obowiązek określania w planach studiów liczby punktów dla każdego przedmiotu. Regulamin wprowadza także ogólne zasady związane z akumulacją punktów. Dla zaliczenia semestru niezbędne jest uzyskanie minimum 30 punktów, a dla zaliczenia roku 60 punktów ECTS. Warunki uzyskiwania zaliczeń określone są w pakietach informacyjnych ECTS. Plan studiów pierwszego stopnia na kierunku „ekonomia” przewiduje konieczność zgromadzenia 180 punktów, a plan studiów drugiego stopnia 120 punktów ECTS. Koordynacją przedsięwzięć w ramach systemu ECTS zajmuje się pełnomocnik rektora ds. ECTS. **Na tej podstawie można stwierdzić, że system ECTS jest zgodny ze standardami kształcenia** oraz wymaganiami określonymi i w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2006 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia osiągnięć studenta (Dz. U. Nr 187, poz. 1385).

1.5. Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej

Pracownicy dydaktyczni, w tym także opiekunowie grup, co potwierdzają sami studenci (por. spotkanie ze studentami – część VII niniejszego Raportu), są łatwo dla nich dostępni, na co wpływa odpowiednia liczba wyznaczonych dyżurów oraz możliwość kontaktu telefonicznego oraz za pomocą poczty elektronicznej. Podobnie łatwo osiągalne dla studentów są Władze Uczelni i Wydziału. Pomimo sprawnej obsługi studentów, **zastrzeżenia może budzić dostępność Dziekanatu**, którego czas pracy wydaje się być wystarczający, jednak pora otwarcia może utrudniać dostęp studentom do Dziekanatu. Właściwym wydaje się być wydłużenie, przynajmniej w jednym dniu, czasu przyjmowania studentów do późniejszych godzin popołudniowych pozwalających na obsługę studentów także pracujących. Najważniejsze informacje dotyczące studiowania można znaleźć na tablicach ogłoszeń na korytarzu oraz na stronie internetowej Uczelni, która jest na bieżąco aktualizowana. Studenci wizytowanego kierunku mogą uczestniczyć w programach wymian zagranicznych, z czego jednak korzystają w niewielkim stopniu. Prowadzący na początku zajęć przedstawiają sylabusy zawierające zasady zaliczania przedmiotów oraz literaturę przedmiotu, która jest dostępna w Wydziałowej lub Uczelnianej Bibliotece. Mimo, iż Biblioteka Wydziału znajduje się w budynku, gdzie studenci odbywają zajęcia dydaktyczne, jej dostępność jest ograniczona, o czym świadczy jej krótki czas otwarcia. Studenci w budynku mają zapewniony bezprzewodowy dostęp do sieci Internet, natomiast ograniczony wydaje się dostęp do pracowni internetowych poza godzinami zajęć. Studenckie praktyki zawodowe na wizytowanym kierunku są obowiązkowe (z wyjątkiem studiów niestacjonarnych – por. dalej) i stanowią integralną część kształcenia studentów. Praktyki realizowane na studiach stacjonarnych są zgodne ze standardami kształcenia, a Uczelnia w zadowalającym stopniu wspiera ich pozyskiwanie.

2. Analiza i ocena wyników kształcenia

2.1. Ocena systemu weryfikacji etapowych osiągnięć studentów

System weryfikacji etapowych osiągnięć studentów jest określony w Regulaminie studiów. Okresem zaliczeniowym na Wydziale prowadzącym oceniany kierunek studiów jest semestr. Warunki niezbędne dla zaliczenia zajęć są podawane na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu. W Uniwersytecie stosuje się tradycyjną skalę ocen od 2 do 5. Do weryfikacji wiedzy i umiejętności studentów stosuje się zróżnicowane formy sprawdzianów: egzaminy ustne i pisemne, kolokwia i testy.

Analizowano prace zaliczeniowe i egzaminacyjne z przedmiotów Matematyka w ekonomii, Ekonomia matematyczna, Gospodarka przestrzenna, Polityka ekonomiczna, Ekonomia i polityka przemysłowa, Polityka rozwoju regionalnego, Polityka gospodarcza. Formy sprawdzianu wiedzy były dostosowane do charakteru przedmiotu: pytania testowe (jednokrotnego i wielokrotnego wyboru), pytania do uzupełnienia, zadania matematyczne. Na formularzach egzaminacyjnych zaznaczone były odpowiedzi prawidłowe i nieprawidłowe oraz wystawiona ocena.

2.2. Analiza skali i ocena przyczyn odsiewu

Skala odsiewu na ocenianym kierunku jest stosunkowo duża, zwłaszcza na niektórych latach studiów. Na stacjonarnych studiach pierwszego stopnia na kolejnych latach studiów od pierwszego do trzeciego wynosiła w roku akademickim 2008/2009 odpowiednio: 11 %, 24 %, 11%. Na studiach niestacjonarnych była natomiast następująca: 27 %, 8 %, 0 %. Na studiach drugiego stopnia odsiew w odniesieniu do dwóch roczników studiów był następujący: na studiach stacjonarnych 11 i 4 %, a na studiach niestacjonarnych: 10 i 0 %.

Jako przyczyny odsiewu władze Wydziału prowadzącego oceniany kierunek studiów wskazują zróżnicowany poziom kandydatów na studia i trudności ze sprostaniem przez część z nich wymaganiom stawianym przez Uczelnię, zmianę zainteresowań kandydatów po pierwszym roku studiów, przyczyny osobiste i losowe, wyjazdy zarobkowe za granicę.

2.3. Ocena zasad dyplomowania, w tym wewnętrznych uregulowań prawnych dotyczących zasad ustalania i wyboru tematów prac, wyboru opiekunów i recenzentów, przeprowadzania egzaminów dyplomowych oraz działań zapobiegających patologiom

Zasady dyplomowania zostały określone w Regulaminie studiów Uniwersytetu Opolskiego. Zasady przygotowania prac magisterskich i dyplomowych uregulowane są Zarządzeniem nr 3/2004 r. Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 26.02.2004 r., powołującego jako podstawę prawną ustawę z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym. Zarządzenie to powinno być dostosowane do aktualnego stanu prawnego.

Regulamin studiów przewiduje, że student ma możliwość wyboru promotora pracy dyplomowej. Przed rozpoczęciem zapisów na seminaria promotorzy informują o tematyce prac, które prowadzą. Wybór tematu przygotowywanej pracy uwzględnia zainteresowania i możliwości jej przygotowania przez studenta. Promotorami mogą być nauczyciele akademicki posiadający tytuł, bądź stopień naukowy.

Liczebność grup seminariów dyplomowych na studiach pierwszego stopnia wynosi od 12 do 15 osób, a na studiach drugiego stopnia od 10 do 12. Liczebność grup seminaryjnych jest zatem stosunkowo wysoka.

Powołane powyżej Zarządzenie nr 3/2004 określa jedynie liczbę egzemplarzy i formę wydruku pracy dyplomowej, wprowadza obowiązek złożenia oświadczenia o samodzielnym przygotowaniu pracy, obowiązek złożenia elektronicznej wersji pracy. **Brak jest natomiast szczegółowych regulacji określających wymagania merytoryczne i formalne dotyczące prac dyplomowych.**

Ocena pracy dyplomowej dokonywana jest przez promotora i recenzenta. Na recenzentów powoływani są pracownicy z tytułem lub stopniem naukowym reprezentujący specjalność, której dotyczy praca dyplomowa.

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest spełnienie wszystkich wymagań wynikających z planu studiów oraz uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej. Skład komisji egzaminacyjnej określa dziekan. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym. Na egzaminie zadawane są trzy pytania: z podstaw ekonomii, ze specjalności wybranej przez studenta oraz z pracy.

Ostateczny wynik ze studiów ustalany jest jako średnia ważona obejmująca sumę 0,5 średniej ocen z egzaminów i zaliczeń, 0,25 oceny pracy dyplomowej i 0,25 oceny egzaminu dyplomowego. Oznacza to, że stosunkowo dużą wagę posiada ostatni etap studiów, jakim jest przygotowanie pracy i egzamin dyplomowy, a mniejszą oceny z przebiegu całych studiów. Rozwiązania stosowane w uczelniach idą w kierunku zwiększenia wagi oceny ze studiów.

Do oceny wylosowano kilkanaście prac dyplomowych, których krótka charakterystyka przedstawiona jest w:

Załączniku Nr 3 – Ocena poszczególnych losowo wybranych prac dyplomowych.

Analiza ocen wystawianych przez promotora i recenzenta, ocen na egzaminie dyplomowym oraz oceny ostatecznej ze studiów wskazuje na występowanie zjawiska ich zawyżania. W zestawieniu 534 absolwentów końcowa ocenę na dyplomie 3,0 otrzymała tylko jedna osoba, ocenę 3,5 uzyskało 12 osób, ocenę 4,0 otrzymało 135 osób, ocenę 4,5 aż 327, a ocenę 5,0 miało 59 osób. Było to m.in. wynikiem wysokich ocen uzyskiwanych na egzaminie dyplomowych – z grupy 534 osób tylko 2 otrzymały ocenę 3,0, a 4 ocenę 3,5. Pozostałe miały oceny wyższe. Analiza tematów prac dyplomowych wskazuje, że stosunkowo wiele z nich związanych jest w kierunku studiów „finanse i rachunkowość”, chociaż Wydział nie prowadzi kształcenia na tym kierunku.

3. Ocena organizacji i realizacji procesu dydaktycznego

3.1. Ocena stosowanych metod dydaktycznych i trafności ich doboru ze zwróceniem uwagi na metody i techniki kształcenia na odległość oraz technologie informatyczne, zakres i treść pracy własnej studenta, innowacyjność zajęć dydaktycznych, a także potrzeby osób niepełnosprawnych

Na ocenianym kierunku studiów, jak wynika z proporcji stosowanych form zajęć i co potwierdza Raport samooceny (s. 30) podstawową formą dydaktyki są wykłady służące przekazywaniu wiedzy o charakterze teoretycznym. Ćwiczenia traktowane są jako forma zajęć służąca intensyfikacji pracy własnej studenta w celu pogłębienia treści przekazywanych na wykładach. Do pogłębienia tej wiedzy wykorzystywane są materiały podręcznikowe, artykuły w czasopismach specjalistycznych i akty normatywne. W trakcie ćwiczeń wykorzystuje się prezentacje, w tym przygotowywane przez studentów oraz prowadzi dyskusje na temat omawianych zagadnień. Podobny charakter, według informacji zawartych w Raporcie samooceny, mają konwersatoria. Zarówno zatem w tym dokumencie, jak i w sylabusach brak jest określenia stosowanych w ramach poszczególnych przedmiotów metod aktywizujących. Dodatkowa informacja uzyskana w trakcie wizytacji prowadzi do stwierdzenia, że metody aktywizujące stosowane są jedynie w ramach kilku przedmiotów prowadzonych na ocenianym kierunku studiów: Techniki negocjacyjne (gry dydaktyczne), Techniki organizatorskie (gry szkoleniowe), Analiza ekonomiczna (studia przypadku), Procesy urbanizacyjne w Polsce i na świecie (panele dyskusyjne). ***Wskazuje to na dość tradycyjne podejście do procesu kształcenia, z małym zwróceniem uwagi na potrzebę***

kształtowania umiejętności niezbędnych w zawodzie ekonomisty za pomocą aktywnych metod kształcenia.

Uzupełniającą formą zajęć dydaktycznych są laboratoria komputerowe. Ta forma zajęć jest stosowana w odniesieniu do takich przedmiotów, jak: Ekonometria, Badania operacyjne, Techniki informacyjne oraz Statystyka.

Jako wymagania odnoszące się do zakresu pracy własnej studenta wskazuje się samodzielne studiowanie wskazanej literatury, napisanie referatu, przygotowanie prezentacji w power point, opracowanie zagadnień egzaminacyjnych. Także w tym zakresie brak jest zastosowania bardziej nowoczesnych metod dydaktycznych, takich jak przygotowywanie projektów i innych opracowań o charakterze analitycznym.

Podobnie jak na innych uczelniach, na ocenianym kierunku nie ma specjalnej oferty studiów dla osób niepełnosprawnych. Natomiast osoby te, w liczbie aktualnie kilku, korzystają z indywidualnej opieki ze strony pracowników Wydziału. Uczelnia nie była dotychczas w stanie znieść wszystkich barier architektonicznych ograniczających dostęp do obiektów dydaktycznych dla osób niepełnosprawnych. Podejmowane są jednak działania mające zmniejszyć problemy z tym związane.

3.2. Ocena dostępności i jakości sylabusów

Programy przedmiotów dla kierunku „*ekonomia*” przedłożone zespołowi oceniającemu zostały opracowane według jednolitego schematu. Zawierają one następujące elementy:

- nazwę kierunku (nazwy specjalności),
- nazwę przedmiotu,
- liczbę godzin zajęć, w tym wykładów, ćwiczeń itd.,
- liczbę punktów ECTS,
- formę i warunki zaliczenia przedmiotu,
- treści programowe,
- wykaz literatury.

Z tego wynika, że ***sylabusy nie zawierają kilku niezbędnych elementów***, takich jak:

- nazwę jednostki prowadzącej kierunek
- określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymaganiami wstępnymi
- założenie i cele przedmiotu
- metody dydaktyczne
- nazwisko osoby prowadzącej.

Literatura przedmiotu nie jest przy tym podzielona na podstawową i uzupełniającą. Dla większości przedmiotów literatura ta liczy od kilku do kilkunastu pozycji książkowych, co przy braku wskazania literatury podstawowej powoduje, że studenci nie uzyskują właściwej informacji o podstawach do studiowania danego przedmiotu. Na przykład dla przedmiotu Makroekonomia na drugim stopniu studiów niestacjonarnych jako literaturę podano 8 podręczników makroekonomii.

Sylabusy są udostępniane studentom w formie zwartej broszury oraz na stronie internetowej.

3.3. Ocena sposobu realizacji i systemu kontroli praktyk

Jako cel praktyk Wydział prowadzący oceniany kierunek studiów deklaruje stworzenie studentom możliwości pogłębiania wiedzy na temat funkcjonowania podmiotów gospodarczych oraz konfrontacji wiedzy teoretycznej z praktyką gospodarczą. W trakcie praktyk studenci powinni także gromadzić materiały empiryczne do przygotowywanej pracy dyplomowej.

Studenci studiów pierwszego stopnia kierunku „*ekonomia*” zobowiązani są do odbycia praktyki w wymiarze 3 tygodni. Praktyka organizowana jest po czwartym semestrze studiów. Do odbycia praktyki zobowiązani są także studenci studiów drugiego stopnia. Dla nich praktyka powinna trwać co najmniej 2 tygodnie i odbywa się po drugim semestrze. Praktyki organizowane są w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych.

Szczegółowe zasady odbywania praktyk zgodnie z & 10 ust. 4 Regulaminu studiów Uniwersytetu Opolskiego powinny być uregulowane zarządzeniem Rektora. Według informacji uzyskanych w trakcie wizytacji takiego zarządzenia nie wydano.

Praktyki odbywają się w przedsiębiorstwach, jednostkach samorządu terytorialnego, instytucjach i organizacjach. Wyboru miejsca praktyki dokonuje student i zgłasza propozycję do Międzywydziałowego Centrum Kształcenia i Doskonalenia Pedagogicznego – Zakładu Praktyk Zawodowych. Zakład Praktyk przygotowuje umowę z jednostką przyjmującą studenta na praktykę. Plan praktyki student przygotowuje wspólnie z promotorem. Powinien on odpowiadać problematyce przygotowywanej pracy dyplomowej.

Student po zakończeniu praktyki powinien uzyskać opinię o jej przebiegu od opiekuna zakładowego praktyki. Opinia opiekuna, przekazywana do dziekanatu Wydziału, wraz z raportem z odbytej praktyki, stanowi podstawę do uzyskania jej zaliczenia. Zaliczenia praktyki dokonuje opiekun powoływany przez dziekana wydziału prowadzącego kierunek studiów. Opiekunami praktyk są asystenci i adiunkci – po jednej osobie dla każdej specjalności. Zaliczenia dokonuje opiekun praktyk dla danej specjalności, pomimo że program praktyki jest przygotowywany przez studenta we współpracy z promotorem i program ten powinien być zgodny z problematyką przygotowywanej pracy dyplomowej.

Brak zaliczania praktyki przez promotora pracy dyplomowej utrudnia kontrolę nad realizacją celów praktyki, w szczególności odnoszących się do jej zbieżności z tematyką pracy dyplomowej.

Studenci studiów niestacjonarnych nie odbywają praktyk. Władze Wydziału nie wskazały podstawy prawnej rezygnacji z wymogu odbywania praktyk przez tę grupę studentów (ewentualnego zaliczania praktyk na podstawie udokumentowanego stażu pracy).

3.4. Ocena organizacji studiów (rozkład czasowy i obsada zajęć, sesje egzaminacyjne)

Zajęcia na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do piątku. Zajęcia planowane są od godziny 7.30 i większość odbywa się we wcześniejszych godzinach popołudniowych. Duża część zajęć odbywa się w jednostkach składających się z dwóch godzin lekcyjnych. Nie występuje zjawisko nadmiernej koncentracji zajęć prowadzonych przez jednego nauczyciela akademickiego.

Na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia zajęcia organizowane są w ramach zjazdów rozpoczynających się zajęciami w piątki od godziny 13.50 do godziny 20.20 i trwającymi przez sobotę i niedzielę z zajęciami rozplanowanymi od godziny 8.00 do 19.50. W trakcie semestru organizowanych jest 8 zjazdów. Natomiast na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia organizowanych jest 8 zjazdów sobotnio-niedzielnich z zajęciami rozplanowanymi od godziny 8.00 do 19.50.

Regulamin studiów Uniwersytetu Opolskiego przewiduje możliwość indywidualizacji kształcenia w formie Indywidualnego Planu Studiów (IPS) oraz Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS). Indywidualna Organizacja Studiów przyznawana jest studentom, którzy pragną pogłębić wiedzę specjalistyczną w określonej dziedzinie poprzez podjęcie tematu badawczego poza seminarium dyplomowym bądź uczestniczą w programie mobilności studentów. Możliwość ubiegania się o IPS mają osoby, które zaliczyły pierwszy rok studiów

na studiach pierwszego stopnia bądź pierwszy semestr na studiach drugiego stopnia oraz mają wysoką średnią ocen z przedmiotów kierunkowych. Student studiujący według Indywidualnego Planu Studiów ma opiekuna naukowego, z którym opracowuje indywidualną ścieżkę kształcenia. W roku akademickim 2008/2009 z IPS nie korzystał żaden student kierunku „*ekonomia*”.

Natomiast Indywidualna Organizacja Studiów przyznawana jest w szczególności osobom, które studiują na dwóch kierunkach, odbywają część studiów w innych uczelniach krajowych lub zagranicznych, są osobami niepełnosprawnymi, wychowują dzieci, czy też są zaangażowane w dużym zakresie w działalność społeczną bądź sportową. Warunkiem uzyskania zgodny na IOS jest zaliczenie pierwszego roku studiów.

Liczebność grup studenckich w Uniwersytecie Opolskim określona jest zarządzeniem Rektora nr 27/2007 w sprawie obowiązków nauczycieli akademickich oraz form zajęć. Przewiduje ono, że maksymalna liczebność grupy wykładowej może wynosić 120 osób, ćwiczeniowej 30-35 osób, laboratoryjnej 12-15 osób, konwersatoryjnej 20-25 osób a seminaryjnej 12-15 osób. W praktyce na ocenianym kierunku liczebność grup w ramach poszczególnych form zajęć kształtuje się zgodnie z określoną w powołanym zarządzeniu.

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku studiów zobowiązani są do odbywania konsultacji w wymiarze 1,5 godziny w tygodniu. Terminy konsultacji są podawane do wiadomości studentów na tablicach ogłoszeń poszczególnych jednostek organizacyjnych. Kontakt z wykładowcami jest także możliwy za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Egzaminy organizowane są w ramach sesji trwających 14 dni. Harmonogram sesji jest ustalany w porozumieniu ze studentami. Jest on zatwierdzany przez Dziekana na co najmniej miesiąc przed początkiem sesji. Liczba egzaminów w trakcie roku nie może przekroczyć 8, a w trakcie sesji 4/5. Studentowi przysługuje jeden termin poprawkowy. Na uzasadniony wniosek studenta może być zarządzony przez Dziekana egzamin komisyjny. W przypadku nie zaliczenia nie więcej niż dwóch przedmiotów student może ubiegać się o wpis warunkowy na następny semestr. Wskazane oraz bardziej szczegółowe regulacje ujęte w Regulaminie studiów dotyczące weryfikacji wiedzy studenta są zgodne z powszechnie stosowanymi w szkolnictwie wyższym i stwarzają prawidłowe podstawy do oceny jego wiedzy i umiejętności kształtowanych w procesie dydaktycznym.

Na ocenianym kierunku studiów nie są prowadzone zajęcia bez udziału nauczyciela akademickiego w rozumieniu § 4 ust. 5 rozporządzenia MNiSzW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, aby prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki ([Dz. U. Nr 164, poz. 1166](#), z późn. zm.), mają odpowiednie odzwierciedlenie w sylabusach przedmiotów.

3.5. Ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Ogólnie ocena hospitowanych zajęć jest pozytywna. Szczegółowe informacje znajdują się w:

Załączniku Nr 4 - Informacje dotyczące hospitowanych zajęć dydaktycznych.

WNIOSKI

- 1) Warunki i tryb rekrutacji są na ocenianym kierunku zgodne z obowiązującymi przepisami.
- 2) Sylwetka absolwenta ocenianego kierunku jest opisana w sposób zbyt ogólny. Opisy wiedzy i umiejętności są bardzo syntetyczne. Brak jest odniesienia do kształtowania

postaw absolwentów. Nie określono struktury kwalifikacji absolwentów poszczególnych specjalności.

- 3) Spełnione są określone w standardach kształcenia wymagania dotyczące łącznej liczby godzin zajęć dydaktycznych, realizacji treści podstawowych, kierunkowych oraz innych wymagań. Oferta zajęć do wyboru przekracza wymagane 30 proc. różnicy łącznej liczby godzin i godzin dla treści kształcenia określonych w standardach. Specjalności na ocenianym kierunku studiów zgodne są z określonym dla niego kanonem wiedzy. Zamieszanie informacyjne związane jest jednak ze specjalnością określaną jako *Finanse i rachunkowość* (studia pierwszego stopnia), chociaż specjalność pod tą nazwą oficjalnie nie została uruchomiona. Także specjalność zarządzanie finansami i rachunkowość zarządcza realizowana na studiach drugiego stopnia jest bliższa kierunkowi „finanse i rachunkowość” niż „ekonomii”.
- 4) Stosunkowo niewielki jest zakres stosowania aktywnych metod nauczania, co utrudnia kształtowanie umiejętności studentów.
- 5) System ECTS jest zgodny z obowiązującymi przepisami i funkcjonuje prawidłowo.
- 6) Do wszystkich przedmiotów realizowanych na ocenianym kierunku zostały opracowane sylabusy. Są one opublikowane w formie broszury i zamieszczone na stronie internetowej Wydziału. W sylabusach brak jest jednak podania założeń i celu przedmiotu, stosowanych metod dydaktycznych, osoby (osób) realizujących przedmiot, przedmiotów wprowadzających i wymagań wstępnych. Literatura nie została podzielona na podstawową i uzupełniającą i w odniesieniu do wielu przedmiotów jest zbyt obszerna.
- 7) Praktyki realizowane są w określonym w standardach wymiarze na studiach pierwszego stopnia oraz dodatkowo na studiach drugiego stopnia. Brak jest natomiast wymogu odbywania praktyk przez studentów studiów niestacjonarnych. Praktyka zaliczana jest przez opiekuna powoływanego z grona magistrów bądź doktorów, co osłabia kontrolę nad realizacją programu praktyki.
- 8) Na niektórych rocznikach studiów występuje dość duży odsiew studentów, co powinno stanowić przedmiot głębszej analizy i ewentualnych działań zapobiegawczych.
- 9) Nie zostały opracowane szczegółowe zasady dyplomowania, w szczególności standardy dotyczące prac dyplomowych oraz procedury związane z określaniem tematów prac dyplomowych i przebiegiem egzaminu dyplomowego, co znajduje swoje odzwierciedlenie w jakości poddanych analizie prac.
- 10) Ogólnie prace dyplomowe reprezentują zróżnicowany poziom. Analiza tematów prac wskazuje, że wiele z nich nie odpowiada kanonowi wiedzy wizytowanego kierunku (a bardziej kanonowi „finanse i rachunkowość”, choć Wydział nie prowadzi kształcenia na tym kierunku).
- 11) Analiza ocen wystawianych przez promotora i recenzenta oraz ocen na egzaminie dyplomowym wskazuje na występowanie zjawiska ich zawyżania.
- 12) Ocena hospitowanych zajęć jest pozytywna.

Część III. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

1. Opis i ocena wewnętrznych procedur zapewnienia jakości kształcenia

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia został wprowadzony w Uniwersytecie Opolskim uchwałą Rektora Nr 14/96-99 z dnia 18.12.1997 r. w sprawie uczelnianego systemu stymulacji i oceny jakości kształcenia. Koordynacją działań w tym zakresie zajmuje się Międzywydziałowe Centrum Kształcenia i Doskonalenia

Pedagogicznego. Jako zadania Centrum wskazano: doskonalenie procesu dydaktycznego oraz rozpoznawanie warunków realizacji procesu kształcenia.

Jednym z elementów systemu zapewnienia jakości kształcenia jest ocena zajęć przez studentów. Za przeprowadzenie oceny odpowiedzialny jest Zakład Analiz Jakości Kształcenia wchodzący w skład Centrum. Ankieta (w formie papierowej) przeprowadzana jest dwa razy w roku i obejmuje różne grupy pracowników w poszczególnych semestrach. Anonimowy kwestionariusz ankiety składa się z dwunastu pytań zamkniętych, jednego pytania otwartego oraz metryczki. Pytania są zrozumiałe i właściwie dobrane, a odpowiedzi (skala pięciostopniowa) są jasne i jednoznaczne. Uwagi może budzić jednak zestaw pytań znajdujących się w metryczce, zwłaszcza o średnią ocen, które w połączeniu z innymi pytaniami mogą wywoływać wśród studentów poczucie braku anonimowości. Ankieta przeprowadzana jest przez pracowników Uczelni. Wypełnione ankiety w zamkniętych i opieczętowanych kopertach przekazywane są do Międzywydziałowego Centrum Kształcenia i Doskonalenia Pedagogicznego, gdzie zostają zanalizowane. Opracowania przeprowadzonych ankiet w formie raportu przekazywane są dziekanowi Wydziału. Dziekan w razie konieczności przeprowadza rozmowy z poszczególnymi nauczycielami akademickimi. Wyniki badań ankietowych są wykorzystywane przy przeprowadzaniu ocen pracowników. Pracownicy i ich bezpośredni przełożeni są informowani przez dziekana o wynikach ankiet jedynie w przypadku otrzymywania gorszych ocen. ***Brakuje zatem pełnej informacji zwrotnej dla ocenianych pracowników.***

Raport zawierający opracowane wyniki trafia do Władz Wydziału, które w razie konieczności przeprowadzają rozmowy z poszczególnymi nauczycielami akademickimi. Uczelnia nie przedstawiła żadnych dokumentów traktujących o ewentualnym, innym niż wyżej opisany, wykorzystaniu wyników badań ankietowych. Samorząd Studentów nie bierze udziału w tworzeniu ankiety, nie uczestniczy w jej przeprowadzeniu czy późniejszej analizie, a także, podobnie jak studenci, nie zna jej wyników. Z przeprowadzanych wśród studentów Wydziału Ekonomicznego, na którym znajduje się wizytowany kierunek, badań ankietowych wynika, iż studenci dostatecznie lub dobrze oceniają wykładowców i prowadzone przez nich zajęcia. Dobrze ocenieni zostali asystenci, nieco gorzej samodzielni nauczyciele akademicy i adiunkci. Do najczęściej występujących uwag zaliczyć można: słabą komunikatywność oraz niewystarczające przygotowanie prowadzącego, chaotyczny i mało interesujący sposób prowadzenia zajęć oraz nieobiektywne ocenianie studentów. ***Z uwagi na powyższe, proces ankietyzacji wśród studentów oceniający nauczycieli akademickich i prowadzone przez nich zajęcia ocenić można jako dostateczny.***

Na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Opolskiego nie przeprowadza się wśród studentów ankiet dotyczących obsługi administracyjnej.

Ocena realizacji procesu dydaktycznego odbywa się także w oparciu o hospitacje zajęć przeprowadzane przez kierowników katedr i zakładów. Hospitacje odbywają się sporadycznie. Przedmiotem oceny ze strony osoby hospitującej są stosowane środki dydaktyczne, aktywność studentów podczas zajęć, poziom merytoryczny zajęć. Przedstawiona dokumentacja obejmowała kilka przypadków przeprowadzenia hospitacji.

Plany studiów i programy nauczania zatwierdzane są przez Radę Wydziału. Propozycje zmian przygotowywane są przez Radę Programową. Rada została powołana przez Dziekana na okres bieżącej kadencji. Składa się z 6 nauczycieli akademickich, w tym Dziekana a przewodniczącym jest Prodziekan Wydziału. Rada zajmowała się w ostatnim okresie opiniowaniem listy kierunków studiów i specjalności, kryteriami przyjęć kandydatów na studia drugiego stopnia, funkcjonowaniem systemu ankiet studenckich, działalności wydawniczej w zakresie prac o charakterze dydaktycznym, oceną badań naukowych z punktu widzenia procesu dydaktycznego, funkcjonowania systemu USOS.

Na Wydziale Ekonomicznym powoływani są opiekunowie lat studiów. Udzielają oni wsparcia studentom w rozwiązywaniu problemów związanych z procesem kształcenia oraz innych związanych z funkcjonowaniem na Uczelni.

2. Opinie prezentowane na spotkaniach

2.1. Opinie studentów na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni

Studenci potwierdzili (por. spotkanie ze studentami, Część VII Raportu), iż na zajęciach, co semestr, przeprowadzana jest przez pracownika Uczelni, innego niż prowadzący zajęcia, anonimowa ankieta oceniająca nauczycieli akademickich i prowadzone przez nich zajęcia. Nie znają wyników ankiet, zauważają jednak ich pozytywny wpływ na proces dydaktyczny, podając jako przykład zmiany w sposobie prowadzenia zajęć przez część wykładowców. Podobnie o przeprowadzanych wśród studentów ankietach wypowiadają się przedstawiciele Samorządu Studentów, którzy dodają, iż Samorząd nie uczestniczy w procesie ankietyzacji na żadnym z jego etapów, a także, że nie zna jego wyników.

2.2. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni.

Obecni na spotkaniu nauczyciele akademicy reprezentowali oba wizytowane kierunki studiów „*ekonomia*” i „*zarządzanie*”. Tematyka spotkania dotyczyła rozwiązań szczególnych, jakie podjęto w Uczelni dla podwyższenia jakości kształcenia. Dyskusja toczyła się jednak także w szerszym aspekcie możliwych działań i zmian w tym zakresie. Wśród elementów ważnych dla jakości kształcenia zwracano uwagę na współpracę z praktyką. Uczelnia pozyskała grant w ramach projektu realizowanego przez Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, który umożliwił nauczycielom akademickim staże w przedsiębiorstwach regionu. Były to staże 6. miesięczne, które umożliwiały, z jednej strony, weryfikację oferty kształcenia z punktu widzenia potrzeb praktyki, z drugiej strony pozwalały zainteresować pracowników ofertami w zakresie studiów podyplomowych, realizowanych w Uczelni.

Wprowadzenie kształcenia odpłatnego, w przypadku studiów niestacjonarnych, zarówno w uczelniach niepublicznych, jak i publicznych nie sprzyja jakości kształcenia. W wielu przypadkach studenci często przywołują argument: „płacę więc muszę mieć wykształcenie”. Z tego punktu widzenia wypracowanie systemu stypendialnego, zależnego od efektów uzyskiwanych przez studentów byłoby znacznie lepszym rozwiązaniem.

Kolejnym punktem dyskusji nad jakością kształcenia były prace dyplomowe licencjackie. Wypowiedzi szły w kierunku rezygnacji z przygotowywania tych prac, jednakże przy powszechnym, dobrze opracowanym, jednolitym dla wszystkich uczelni egzaminie dyplomowym (rodzaj egzaminu państwowego).

Ważne uwagi dotyczyły także przygotowania do studiów absolwentów szkół średnich. Zwracano uwagę na ich niewłaściwe przygotowanie

W dyskusji podnoszono także problem właściwej oceny działalności akademickiej pracowników, w ocenie tej marginalne znaczenie przypisuje się zaangażowaniu dydaktycznemu, które przecież bezpośrednio przedkłada się na jakość kształcenia. Parametryzacja personalna i uczelniana obejmuje przede wszystkim osiągnięcia naukowe, podczas gdy podstawowym obowiązkiem nauczyciela akademickiego jest kształcenie. Możliwość realizacji pensum decyduje o zatrudnieniu nowego pracownika, rzadko jest to konieczność prowadzenia okresowych badań naukowych w Uczelni. Obszar dydaktyki i obszar badań naukowych w znacznym stopniu ze sobą konkurują w pracy nauczyciela akademickiego.

Wreszcie, poruszano problem coraz gorszych warunków funkcjonowania Uczelni. Ograniczenia finansowe odczuwają przede wszystkim małe zespoły i małe katedry. Utrudniona współpraca naukowa z praktyką nie pozwala na pozyskiwanie dodatkowych środków. Nie ma sponsorów, których wspomaganie byłoby znaczące. Pracownicy Uczelni wskazywali jednak, że mają sponsora, który w określonym zakresie wspomaga doktorantów.

3. Informacja na temat działalności Biura Karier, monitorowania losów absolwentów i ocena podejmowanych w uczelni działań w tym zakresie.

Akademickie Centrum Karier zostało powołane w kwietniu 2009 r. i podjęło działalność od obecnego roku akademickiego. W Centrum zatrudniony jest jeden pracownik, który jest wspomagany przez stażystę, dwóch praktykantów i kilku wolontariuszy.

Zakres działalności Centrum obejmuje zbieranie ofert pracy, staży, szkoleń, organizowanie szkoleń, kursów, warsztatów dotyczących kompetencji zawodowych i społecznych, poszukiwania pracy, udział w targach pracy, organizowanie spotkań z pracodawcami, organizowanie targów pracy, prowadzenie badań dotyczących absolwentów. Dotychczas Centrum zorganizowało 10 szkoleń i warsztatów oraz 10 spotkań z pracodawcami. Wzięło w nich udział około 500 studentów. Opublikowany został także raport z badań dotyczących wizerunku absolwentów Uniwersytetu w oczach pracodawców. Należy również nadmienić, że Centrum podjęło współpracę z biurami karier innych uczelni. W ramach tej współpracy przygotowany jest projekt dotyczący badania losów absolwentów. **Biorąc pod uwagę stosunkowo krótki okres funkcjonowania Centrum można stwierdzić, że jego aktywność jest duża.**

WNIOSKI

System zapewnienia jakości, obecnie funkcjonujący na Wydziale prowadzącym oceniany kierunek studiów, opiera się na regulacjach sprzed kilkunastu lat, nie uwzględniających wszystkich wymogów określonych przez stosowane aktualnie wzorce, dokumenty międzynarodowe i krajowe w tym zakresie. System zapewnienia jakości na Wydziale obejmuje jedynie pewne elementy procesu dydaktycznego.

Akademickie Centrum Karier jest jednostką młodą, systematycznie rozwija swoją działalność i jego dotychczasowe efekty są znaczące.

Część IV. Nauczyciele akademickcy

1. Ocena rozwoju kadry i prowadzonej w jednostce polityki kadrowej.

Liczba nauczycieli akademickich jednostki przedstawiona jest w poniższej tabeli.

Tabela 3. Nauczyciele akademicki jednostki

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Razem	Liczba nauczycieli akademickich, dla których uczelnia stanowi			
		Podstawowe miejsce pracy*		Dodatkowe miejsce pracy*	
		Mianowanie	Umowa o pracę	Umowa o pracę	
				W pełnym wymiarze czasu pracy	W niepełnym wymiarze czasu pracy
Profesor	5	2 (1)	2	1	-
Doktor habilitowany	9	4(4)	2(1)	3	-
Doktor	35	33(10)	1	-	1
Pozostali	10	10	-	-	-
Razem	59	49(15)	5(1)	4	1

* w nawiasie podano dane dotyczące nauczycieli akademickich zaliczonych przez Zespół do minimum kadrowego kierunku.

Źródło: Opracowanie Zespołu oceniającego na podstawie przedstawionej przez Uczelnię dokumentacji.

Nauczyciele akademicki pracujący na Wydziale Ekonomicznym w zdecydowanej większości zatrudnieni są na podstawie mianowania, wskaźnik ten wynosi bowiem 83,1% ogółu nauczycieli akademickich Wydziału. Udział nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora i stopniem naukowym doktora habilitowanego w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych na Wydziale wynosi 71,4%.

Tabela 4. Liczba stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników jednostki w ostatnich pięciu latach*

Rok	Doktoraty	Habilitacje	Tytuły profesora
2005	4 (4)	-	-
2006	0 (0)	-	-
2007	2 (2)	-	-
2008	0 (0)	-	-
2009	3 (3)	-	-
Razem	9 (9)	-	-

*W nawiasach wyodrębniono stopnie i tytuły naukowe uzyskane przez pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku.

Źródło: Raport Samooceny, s. 11 i dokumentację Uczelni.

W ciągu ostatnich 5 lat stopień naukowy doktora uzyskało 9 pracowników Wydziału, wszyscy z dyscypliny ekonomia, na co z pewnością ma także wpływ fakt, że Rada Naukowa Wydziału Ekonomicznego posiada uprawnienia tylko w tym zakresie. Brak uzyskanych w tym okresie habilitacji i tytułów naukowych może świadczyć o zbyt powolnym procesie rozwoju naukowego pracowników ocenianej jednostki.

2. Ocena wymagań dotyczących minimum kadrowego ocenianego kierunku

Ocena wymagań formalno-prawnych

We wszystkich teczkach nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe znajdują się aktualne oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego

na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku „*ekonomia*” w Uniwersytecie Opolskim w Opolu, które zostały podpisane na początku roku akademickiego.

Wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby spełniają warunek określony w art. 9 pkt. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, tzn. stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie, zgodnie z informacjami zawartymi w oświadczeniach nauczycieli akademickich.

Warunek określony w § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 144 poz. 1048, z późn. zm.), spełnią wszystkie wyżej wymienione osoby, tj. są zatrudnione w Uczelni na podstawie mianowania lub umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku roku akademickiego.

Wszystkie wyżej wymienione osoby spełnią również warunek określony w § 8 ust. 3 ww. rozporządzenia, tj. przeprowadzą osobiście na kierunku „*ekonomia*”, co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicy) oraz co najmniej 90 godzin (doktorzy).

Ocena wymagań merytorycznych

W grupie nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego 5 osób posiada dorobek naukowy z zakresu kierunku „*ekonomia*”, natomiast dziedzinę nauki związaną z ocenianym kierunkiem studiów reprezentuje jedna osoba.

W grupie nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora - 5 osób posiada dorobek naukowy z zakresu kierunku ocenianego kierunku oraz dodatkowo 5 osób reprezentuje dziedzinę nauki związaną z tym kierunkiem studiów

Biorąc powyższe pod uwagę wymagania określone w rozporządzeniu w zakresie minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia są spełnione.

Załącznik Nr 5 – Wykaz nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe.

3. Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku „*ekonomia*”, do liczby studentów na tym kierunku **jest spełniony** (nie może być mniejszy niż 1:180 - § 11 pkt 9 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 144, poz. 1048, z późn. zm.) i **wynosi 1:72.**

4. Ocena obsady zajęć dydaktycznych, w tym zgodności tematyki prowadzonych zajęć z posiadanym dorobkiem naukowym, a także dostępności nauczycieli akademickich, udziału wykładowców z zagranicy oraz praktyki gospodarczej i społecznej.

Szerokie spektrum zainteresowań naukowych nauczycieli akademickich, którzy prowadzą

zajęcia dydaktycznej na ocenianym kierunku zapewnia realizację wszystkich zajęć zgodnie z ich naukowym kierunkiem zainteresowań. Zespół Oceniający analizując wykonanie za rok 2008/2009, a także zaplanowaną obsadę zajęć dydaktycznych na rok 2009/2010, nie stwierdza nieprawidłowości w tym zakresie.

5. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym.

Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania dotyczyły szeregu zagadnień z zakresu jakości kształcenia. Zostały one zaprezentowane wyżej (Część III, pkt 2. podpunkt 2.2).

6. Ocena prowadzonej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich.

Wszystkie teczkki osobowe pracowników są podzielone na części A, B i C. Sprawdzone teczkki zawierały dokumenty zgromadzone w związku z ubieganiem się o zatrudnienie, dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy oraz przebiegu zatrudnienia – zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286, z późn. zm.). Dokumenty te są ponumerowane. W teczkach znajdowały się aktualne zaświadczenia lekarskie, oraz dokumentacja potwierdzająca odbycie szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

We wszystkich teczkach osób stanowiących minimum kadrowe znajdowały się aneksy do aktów mianowania oraz umów o pracę, na mocy których dostosowano dokumenty dotyczące nawiązania stosunków pracy do brzmienia ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, zgodnie z art. 264 ust. 8. Znajduje się w nich informacja o Uczelni stanowiącej dla nich podstawowe lub dodatkowe miejsce pracy w rozumieniu przepisów ustawy.

WNIOSKI

Wymogi minimum kadrowego dla studiów I i II stopnia są spełnione. Rozwój kadry (w ostatnich pięciu latach) widoczny jest w przypadku pozyskiwania stopni doktora, którzy uzyskali stopień doktora w jednostce jest związanych z kierunkiem „*ekonomia*”). Brak uzyskanych w tym okresie habilitacji i tytułów naukowych może świadczyć o zbyt powolnym procesie rozwoju naukowego pracowników ocenianej jednostki.

Nauczyciele akademicy prowadzą zajęcia zgodnie z ich specjalnościami naukowymi.

Dokumentacja osobowa prowadzona jest prawidłowo.

Część V. Działalność naukowa i współpraca międzynarodowa.

1. Ocena działalności naukowej, ze szczególnym uwzględnieniem badań związanych z ocenianym kierunkiem studiów, a także ich finansowania, uzyskiwanych grantów i systemu wspierania rozwoju własnej kadry. Ocena dorobku wydawniczego i wdrożeniowego. Nagrody za wyniki w pracy naukowej.

Wydział Ekonomiczny posiada **trzecią kategorię** - zgodną z wykazem kategorii jednostek naukowych dla grupy jednostek jednorodnych N3 „Nauki społeczne, ekonomiczne i prawne”, ustaloną przez Komisję Badań na Rzecz Rozwoju Nauki Rady Nauki w 2006 r. Oznacza, to iż zakres badań naukowych ocenianej jednostki nie jest rozległy. Aktywność naukowa związana jest głównie z badaniami łączącymi się z kierunkiem „*ekonomia*” (jedynym kierunkiem kształcenia prowadzonego na Wydziale na poziomie studiów II stopnia). Ponieważ Rada Wydziału posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia, to badania naukowe na Wydziale głównie związane są z uzyskiwaniem stopni doktora nauk ekonomicznych młodych nauczycieli akademickich Wydziału.

W latach 2006-2008 badania naukowe finansowane były w 95% przez fundusz badań własnych i statutowych. Tylko 5% środków stanowił fundusz jednego grantu badawczego (KBN).

2. Ocena studenckiego ruchu naukowego, w tym działalności kół naukowych oraz udziału studentów w badaniach naukowych (z części studenckiej).

Na Wydziale Ekonomicznym działają dwa studenckie koła naukowe. Z ocenianym kierunkiem związane jest Koło Naukowe Ekonomistów, które obecnie liczy 17 członków, a realizuje swoją działalność poprzez współorganizację konferencji organizowanych przez Wydział. W czasie wizytacji stwierdzono brak jakichkolwiek studenckich publikacji naukowych.

Jak wynika ze spotkania ze studentami (por. część VII) Władze Uczelni oraz Wydziału stwarzają odpowiednie warunki do rozwoju studenckiego ruchu naukowego. Obydwa studenckie koła naukowe mają wyznaczonych opiekunów naukowych, którzy wspierają ich działalność merytorycznie i organizacyjnie. Reprezentantem kół naukowych na szczeblu Uczelni jest Forum Studenckiego Ruchu Naukowego UO, które pełni także rolę pewnego rodzaju platformy wymiany doświadczeń, oraz jest ciałem koordynującym studencki ruch naukowy na Uczelni. Koła Naukowe mogą liczyć na finansową i organizacyjną pomoc Władz Uczelni dla swoich przedsięwzięć. Studenci mają możliwość aktywnego udziału w konferencjach organizowanych na Wydziale Ekonomicznym zarówno w roli współorganizatorów, jak i autorów prezentacji. Wyniki pracy studentów działających w Kołach Naukowych są także, przy okazji organizowanych konferencji, złożone do druku. Studencka aktywność w Wydziałowych projektach badawczych, mimo przedstawionych możliwości wydaje się być niska, czego powodem może być słabe zaangażowanie studentów w działalność w studenckich kołach naukowych oraz stosunkowo niewielka liczba konferencji organizowanych na Wydziale.

Bardziej szczegółowe informacje o badaniach naukowych w formie zbiorczego zestawienia przedstawione są w:

Załączniku Nr 6 – Działalność naukowa jednostki.

3. Ocena współpracy międzynarodowej, w tym wymiany studentów i kadry naukowo-dydaktycznej

Wydział Ekonomiczny współpracuje w ramach programu Erasmus z następującymi ośrodkami: Uniwersytet Wileński (Wydział w Kownie, Litwa); Uniwersytet La Coruña (Hiszpania) ; Uniwersytet w Poczdamie (Niemcy). W latach 2007-2009 w programie Erasmus

wzięło udział ponad 10 studentów Wydziału Ekonomicznego. W ramach programu Erasmus na Wydziale Ekonomicznym studiowało w latach 2007-2009 czterech studentów z Uniwersytetu La Coruña w Hiszpanii.

W latach 2007-2009 w ramach wymiany kadry naukowo-dydaktycznej na Wydziale Ekonomicznym pięciu wykładowców z uczelni zagranicznych realizowało wykłady w języku angielskim.

Na Wydziale corocznie organizowana jest jedna międzynarodowa anglojęzyczna konferencja pt. „Current Issues of Sustainable Development” poświęcona problematyce zrównoważonego rozwoju.

Na przestrzeni ostatnich lat (2007 – 2009) z wymiany zagranicznej w ramach programu Erasmus skorzystało zaledwie 10 studentów Wydziału Ekonomicznego, natomiast na Wydziale Ekonomicznym UO, w ramach programu Erasmus, w tym czasie studiowało czterech studentów z zagranicy. Ilość osób korzystających z możliwości programu Erasmus jest więc niewielka, jednak sami studenci nie wykazują zainteresowania taką ofertą.

Biorąc pod uwagę powyższe, działalność międzynarodowa Wydziału zarówno w zakresie badań naukowych, jak i dydaktycznych jest bardzo skromna.

Bardziej szczegółowe informacje o współpracy z zagranicą znajdują się w:

Załączniku Nr 7 – Wykaz tematów prac naukowych i dydaktycznych realizowanych wspólnie z ośrodkami zagranicznymi.

WNIOSKI

Zakres badań naukowych realizowanych w jednostce pozwolił na przyznanie jej trzeciej kategorii w 2006 roku przez Komisję Badań na Rzecz Rozwoju Nauki Rady Nauki. Działalność międzynarodowa Wydziału (dydaktyka i badania) jest raczej skromna.

Część VI. Baza dydaktyczna.

1. Ocena dostosowania bazy dydaktycznej, w tym sal wykładowych, pracowni i laboratoriów oraz ich wyposażenia, dostępu do komputerów i internetu, zasobów bibliotecznych do potrzeb naukowych i dydaktycznych ocenianego kierunku, a także dostosowania bazy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Obiekty Uniwersytetu Opolskiego, w których studenci wizytowanego kierunku odbywają zajęcia oraz budynki ogólnouczelniane znajdują się w centrum miasta. Główny budynek Uniwersytecki – siedziba Władz Uczelni, to wyremontowany budynek dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynek Wydziału Ekonomicznego, w którym studenci wizytowanego kierunku odbywają zajęcia dydaktyczne to zmodernizowany budynek, nieprzystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Wydział dysponuje jedną aulą (160 miejsc) i 8 salami wykładowo-ćwiczeniowymi (od 30 do 80 miejsc) oraz 4 laboratoriami komputerowymi (48 stanowisk komputerowych), które są przewidziane do pracy dla dwóch osób przy jednym stanowisku, jednak poza zajęciami studenci, o czym sami przekonują (por. dalej, część VII), mają utrudniony do nich dostęp. Stanowiska w laboratoriach komputerowych posiadają dostęp do Internetu. Sale dydaktyczne są wyposażone w projektory multimedialne i rzutniki stacjonarne. Na Wydziale Ekonomicznym funkcjonuje bezprzewodowa sieć z dostępem do Internetu, działająca w projekcie EDUROAM, z której mogą korzystać wszyscy studenci i pracownicy oraz użytkownicy posiadający certyfikację w tym projekcie.

Studenci mogą korzystać z bezprzewodowego dostępu do Internetu oraz z komputerów w Bibliotece Wydziałowej (4 komputery z dostępem do Internetu), których wykorzystanie ogranicza Regulamin Czytelni stwierdzający, iż *nie udostępnia się komputerów do korzystania z poczty elektronicznej i użytkowania edytorów tekstowych*.

Biblioteka Wydziałowa posiada bogaty księgozbiór liczący ponad 70 tys. woluminów, a także 319 tytułów czasopism, z czego znacząca część dotyczy ocenianego kierunku studiów. Zbiory biblioteki są uzupełnione dostępem do elektronicznych baz publikacyjnych: EBSCO, PROQUEST, Business Source Premier, Regional Business News, Social Science Citation Index, Springer, Scopus, Lex Omega. Studenci mogą również korzystać z wypożyczalni Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego. Wyszukiwania i wypożyczenia książek z bibliotek uniwersyteckich odbywa się z wykorzystaniem systemu bibliotecznego ALEPH.

W budynku Wydziału studenci mogą korzystać z szatni, punktu kserograficznego oraz automatów z gorącymi i zimnymi napojami oraz słodyczami. Uniwersytet Opolski dysponuje czterema domami studenta na blisko 1 500 miejsc. Pokoje mają dostęp do Internetu. W miasteczku studenckim studenci mają do dyspozycji klub, w którym organizują zarówno koncerty, festiwale jak i spotkania towarzyskie oraz stołówkę. Studenci ponadto mogą korzystać z uniwersyteckich obiektów sportowych, na których odbywają się zajęcia sportowo-rekreacyjne. Obok własnych obiektów – sali gimnastycznej, dwóch siłowni oraz boiska sportowego, Uczelnia korzysta także z wynajmowanej hali, lodowiska i basenu.

2. Opinia studentów na temat obiektów dydaktycznych, socjalnych i sportowych, w tym ich wyposażenia

Studenci warunki lokalowo-techniczne Wydziału oceniają (por. dalej, część VII), jako przeciętne, narzekają na niewystarczającą liczbę miejsc parkingowych i czasami niedostosowane – za małe – sale dydaktyczne oraz nieprzystosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych. Studenci mają także uwagi do umeblowania sal dydaktycznych. Wszystkie krzesła mają rozkładane pulpity (brak jest ławek czy stolików), na których często nie mieszczą się potrzebne na zajęciach materiały. Ponadto krzesła te są przeznaczone dla osób praworęcznych, co dla osób leworęcznych jest uciążliwe. Studenci – jak wspomniano – mają możliwość skorzystania ze stołówki studenckiej, jednak jest ona oddalona od budynku, w którym mieści się Wydział, dlatego też częściej korzystają z usług lokali gastronomicznych znajdujących się w pobliżu. Obecni na spotkaniu studenci zaproponowali, by na terenie Wydziału otworzyć, jeśli nie stołówkę, to przynajmniej bufet.

WNIOSKI

Baza dydaktyczna ogólnie spełnia wymagania potrzeb dydaktycznych. Studenci dostrzegają jednak szereg mankamentów wymienionych wyżej, które zasługują na uwagę Władz Wydziału i Uczelni.

Część VII. Sprawy studenckie

1. Ocena spraw studenckich, w tym działalności samorządu i organizacji studenckich oraz współpracy z władzami uczelni.

W Uniwersytecie Opolskim działa Samorząd Studentów, reprezentujący interesy wszystkich studentów wobec władz Uczelni. Samorząd działa na podstawie własnego

Regulaminu. Najwyższym kolegialnym organem uchwałodawczym Samorządu jest Parlament Studencki UO, natomiast jednostką wykonawczą jest Zarząd Samorządu Studenckiego. Podobne funkcje na poziomie Wydziału pełnią odpowiednio Rada Studencka oraz Prezydium Rady Studenckiej danego Wydziału. Pracą organów kierują Przewodniczący Samorządu Studenckiego i Przewodniczący Rady Studenckiej. Na każdym roku przedstawicielem Samorządu jest Starosta Roku. W pracy Samorządu Studenckiego ważną rolę pełnią powoływane przez Zarząd Sekcje Samorządu, będącymi jego organami pomocniczymi, działające w Domach Studenckich Rady Mieszkańców, a także Komisja Rewizyjna i Sąd Koleżeński Samorządu Studenckiego. Kadencja organów Samorządu Studenckiego trwa dwa lata. W czasie wizytacji odbyło się spotkanie z przedstawicielami Wydziałowego oraz Uczelnianego Samorządu Studentów. Samorząd na szczęblu Uczelni ma do swojej dyspozycji pomieszczenie znajdujące się w Domu Studenckim. Organy Samorządu Wydziałowego nie posiadają własnego lokum, nie widzą jednak takiej potrzeby, gdyż mogą korzystać z wyposażenia biurowego oraz innych pomieszczeń udostępnianych stosownie do potrzeb przez Władze Wydziału. Biuro uczelnianego Samorządu to nowo wyremontowane pomieszczenie, wyposażone w podstawowy i według samorządowców wystarczający sprzęt biurowy. Członkowie Samorządu Studenckiego pozytywnie oceniają współpracę z Władzami i administracją Uczelni oraz Wydziału Ekonomicznego, która w ostatnich latach się znacznie poprawiła, a także z innymi organizacjami studenckimi. Działalność Samorządu obejmuje swoim zakresem większość najważniejszych dziedzin życia studentów (sprawy socjalno-bytowe, kulturalne, dydaktyczne, regulaminowe). Samorząd Studencki uczestniczy w podejmowaniu ważnych decyzji dotyczących studentów: opiniuje wewnętrzne akty prawne dotyczące studentów, regulaminy studiów i pomocy materialnej, wyraża zgodę na wybór prorektora i prodziekanów ds. studenckich, decyduje o wyborze ubezpieczyciela. Wyłączony jest jednak z bezpośredniego procesu opiniowania programu i planów studiów. Samorząd Studentów nie bierze udziału w organizowanej na Uczelni ankiecie oceniającej zajęcia i ich prowadzących, nie zna także jej wyników. Członkowie Samorządu reprezentują studentów w Senacie Uczelni oraz Radzie Wydziału, w których mają zapewnioną ustawową liczbę swoich delegatów. Studenci biorą również udział w pracach w Komisjach Dyscyplinarnych do spraw studentów i nauczycieli akademickich, Radzie Bibliotecznej oraz Komisjach Stypendialnych – Wydziałowej i Odwoławczej, w których stanowią większość. Funkcje Przewodniczących Komisji Stypendialnych pełnią studenci. Samorząd Studencki nie posiada własnego budżetu. Środki finansowe na organizowane przez Samorząd projekty oraz jego bieżącą działalność rozdzielane są przez Władzę Uczelni, co jest sprzeczne z zapisami art. 202 ust. 6 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który sprawy rozdziału środków finansowych przeznaczonych przez organy uczelni na cele studenckie oddaje odpowiednim organom samorządu studenckiego, o czym mówi także § 77 ust. 4 Statutu UO. Taka sytuacja może rodzić przesłanki do niewypełnienia art. 202 ust. 8 tejże Ustawy, traktującego o zapewnieniu przez uczelnię niezbędnych środków do funkcjonowania samorządu studenckiego. Samorząd, po uprzednim przyznaniu środków finansowych, nie ma problemów z rozliczaniem zorganizowanych projektów czy kosztów delegacji. Kontakt z przedstawicielami Samorządu jest możliwy bezpośrednio w biurze Samorządu, gdzie samorządowcy pełnią wyznaczone dyżury oraz telefonicznie i za pomocą poczty elektronicznej. Samorząd Studencki posiada własną stronę internetową, na której znajdują się m.in. opis organizacji oraz najważniejsze informacje dla studentów, w tym uczelniane akty prawne i wnioski. Samorząd Studencki, co potwierdzają jego przedstawiciele, nie uczestniczył w tworzeniu, w żadnej części, Raportu samooceny Uczelni przygotowanego przed wizytacją Zespołu oceniającego PKA.

W Uniwersytecie Opolskim obok Samorządu Studentów działają także inne organizacje studenckie z oferty, których mogą korzystać wszyscy studenci Uczelni, jednak studenci wizytowanego kierunku najaktywniej działają w Studenckich Kołach Naukowych

Ekonomistów oraz Zrównoważonego Rozwoju, w Opolskim Studenckim Forum BCC, Europejskim Forum Studentów AEGEE oraz Niezależnym Związku Studentów, a także Klubie Uczelnianym Akademickiego Związku Sportowego. Koła Naukowe poprzez uczestnictwo w spotkaniach, warsztatach oraz poprzez udział w konferencjach i współpracę przy ich organizacji, a także poprzez współdziałanie z pozauczelnianymi organizacjami, umożliwiają studentom realizować się twórczo i naukowo, z czego niewielu studentów korzysta. O działających na Wydziale Ekonomicznym studenckich kołach naukowych – jak wspomniano – podstawowe informacje można znaleźć na stronie internetowej Uczelni oraz w przypadku SKN Zrównoważonego Rozwoju na jego własnej stronie Internetowej. Wszystkie Koła Naukowe mają wyznaczonych opiekunów, którymi są pracownicy Uczelni. Koła nie posiadają własnego biura, mogą jednak korzystać z udostępnianych przez Uczelnię pomieszczeń i sprzętu biurowego w sekretariacie. Koła Naukowe mogą liczyć na finansową i organizacyjną pomoc Władz Uczelni na organizowane przez siebie przedsięwzięcia – środki finansowe na działalność Kół Naukowych, podobnie jak i innych organizacji studenckich rozdzielają Władze Uczelni, co jest sprzeczne z zapisami art. 202 ust. 6 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który sprawy rozdziału środków finansowych przeznaczonych przez organy uczelni na cele studenckie oddaje odpowiednim organom samorządu studenckiego. Reprezentantem kół naukowych na szczęblu Uczelni jest Forum Studenckiego Ruchu Naukowego UO, które pełni także rolę platformy wymiany doświadczeń oraz jest ciałem koordynującym studencki ruch naukowy na Uczelni.

2. Ocena systemu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom wizytowanej jednostki

W roku akademickim 2009/2010 studenci wizytowanego kierunku otrzymują następującą pomoc materialną, która w zależności od jej rodzaju wynosi miesięcznie:

- Stypendium socjalne: od 295 zł do 420 zł;
- Stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych: od 140 do 240 zł;
- Stypendium za wyniki w nauce: od 200 zł do 450 zł;
- Stypendium za wyniki w sporcie: od 150 zł do 450 zł;
- Stypendium na wyżywienie: 110 zł;
- Stypendium mieszkaniowe: 150 zł;
- Zapomogi: do 500 zł.

Uczelnia nie przedstawiła liczbowych zestawień świadczeń przyznanych na bieżący rok akademicki studentom wizytowanego kierunku, a także dokumentów traktujących o podziale środków finansowych z dotacji przeznaczanych na bezzwrotną pomoc materialną dla studentów, dlatego też nie można stwierdzić wypełnienia ustawowego (art. 174 ust. 4 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym) wymogu przeznaczenia na stypendia za wyniki w nauce lub sporcie mniejszych środków niż na stypendia i inne świadczenia socjalne. Pomoc socjalna na Uniwersytecie Opolskim przyznawana jest przez Wydziałowe i Odwoławcze Komisje Stypendialne, w których większość stanowią studenci. Studenci pełnią także funkcję Przewodniczących tychże Komisji. Funkcjonowanie odpowiedzialnego za przyjmowanie wniosków i wydawanie decyzji Działu Spraw Studentów ocenić można pozytywnie, o czym przekonują sami studenci. Pracownicy Działu są kompetentni i dostępni, także drogą telefoniczną. Wszystkie informacje dotyczące o pomocy socjalnej studenci mogą znaleźć na stronie internetowej Działu Spraw Studentów.

3. Opinie studentów prezentowane w czasie spotkania z zespołem oceniającym

Wybrane fragmenty poniższych wypowiedzi włączone zostały do odpowiednich punktów niniejszego Raportu.

W trakcie wizytacji odbyło się spotkanie ze studentami, w którym udział wzięło około 150 studentów Wydziału Ekonomicznego, w tym w przeważającej liczbie studenci wizytowanego kierunku wszystkich lat studiów stacjonarnych, pochodzący zarówno z Opola, jak i z dalszych miejscowości, także mieszkający w domach studenckich. Wśród obecnych byli reprezentanci Samorządu Studentów oraz Kół Naukowych. Wszyscy uczestniczący w spotkaniu jednomyślnie zadeklarowali zadowolenie z wyboru Uczelni, o którym zdecydowały przede wszystkim bliska odległość od miejsca zamieszkania, niższe koszty utrzymania w Opolu oraz nie masowe kształcenie. Podobnie, przekonując o trafnym wyborze studenci wymieniają bardzo dobrą dostępność nauczycieli akademickich, dostosowany plan zajęć, lokalizację w centrum miasta, bezprzewodowy Internet oraz fakt, iż specjalność wybierają nie od razu, lecz dopiero po roku studiów.

Na pierwszych zajęciach studentom przedstawiane są sylabusy zawierające podstawowe informacje o zajęciach, m.in. zasady zaliczenia i literaturę przedmiotu, która według studentów w większości jest dostępna w Wydziałowej Bibliotece, której dostępność studenci oceniają dwójako: dla części jest ona wystarczająca, jednak nie mniejsza część uważa, iż jest ona czynna zbyt krótko. Prowadzący zajęcia w większości korzystają z technik multimedialnych, wszyscy natomiast są punktualni i uprzejmi w stosunku do studentów. Obecni na spotkaniu dobrze oceniają dostępność kadry poza zajęciami dodając, iż kontakt z wykładowcami możliwy jest także za pomocą poczty elektronicznej lub telefonicznie. Terminy egzaminów podawane są z wystarczającym wyprzedzeniem. Większość studentów pozytywnie ocenia organizację wyboru specjalności, jednak część dodaje, iż zdarzają się przypadki, że mimo zainteresowania specjalność nie zawsze jest uruchamiana. Zdarza się także, iż studenci są automatycznie przypisani do danej specjalności, bez możliwości późniejszej zmiany. Studenci dobrze oceniają wybór grup seminaryjnych, choć niektórzy narzekają na niewielki wybór, tematy prac dyplomowych studenci mogą proponować sami seminarzyści. Podobnie większość dobrze ocenia prowadzone na Uczelni lektoraty języków obcych (obowiązkowy jeden język), choć część uważa, iż tych zajęć jest za mało. Studenci dodają, iż mają możliwość realizacji innych przedmiotów w językach obcych. Studenci są zadowoleni z planu studiów, programu nauczania oraz przydatności wszystkich realizowanych przedmiotów, podobnie jak z przygotowywanych harmonogramów zajęć.

Studenci wiedzą o możliwości spotkania się z władzami Uczelni i Wydziału, których dostępność oceniają jako wystarczającą. Dobre oceny obecni na spotkaniu wystawiają także obsłudze administracyjnej w Dziekanacie, o czym przekonuje partnerskie traktowanie studentów. Uwagi budzą jednak czas pracy Dziekanatu, który według części studentów jest za krótki i pokrywa się z zajęciami, co utrudnia dostęp do Dziekanatu.

Studenci potwierdzili, iż na zajęciach przeprowadzana jest co semestr, przez pracownika Uczelni, innego niż prowadzący zajęcia, anonimowa ankieta oceniająca nauczycieli akademickich i prowadzone przez nich zajęcia. Obecni na spotkaniu nie znają wyników ankiet, zauważają jednak ich pozytywny wpływ na proces dydaktyczny, jako przykład podając zmiany w sposobie prowadzenia zajęć przez część wykładowców. Wszyscy wiedzą, że na stronie internetowej Uczelni oraz na tablicach ogłoszeń na korytarzach znajdują się regulaminy oraz podstawowe informacje dotyczące studiów, pomocy materialnej, które według studentów są aktualne. Z uwagi na fakt iż obecni na spotkaniu studenci studiują nieodpłatnie nie byli zorientowani w kwestiach odpłatności za studia.

Obecni na spotkaniu wiedzą o istnieniu Samorządu Studentów, jego roli i zadaniach. Większość wie, w jaki sposób można się skontaktować z przedstawicielami Samorządu. Jako inne organizacje studenckie wymieniają Koła Naukowe, Niezależny Związek Studentów, Chór Akademicki oraz Akademicki Związek Sportowy, które podobnie jak

w przypadku Samorządu Studentów, oceniane są pozytywnie. Studenci potrafią wymienić wiele przedsięwzięć organizowanych przez Samorząd Studentów oraz koła naukowe. Wszyscy są świadomi przysługujących im form pomocy materialnej oraz podstawowych praw studenckich. Obecni na spotkaniu potwierdzają regularne, comiesięczne wypłacanie stypendiów. Sposób przyznawania pomocy materialnej studenci uważają za przejrzysty, i sprawny. Obecni na spotkaniu wiedzą o możliwości skorzystania z programów wymiany zagranicznej, jednak zdecydowana większość nie wykazuje nimi zainteresowania, co tłumaczą innymi obowiązkami oraz niewystarczającą znajomością języka obcego. Studenci dobrze oceniają organizację i sposób zaliczania praktyki zawodowej. Potwierdzają, iż mogą sami zaproponować zakład, w którym chcą ją odbyć lub skorzystać z oferty Uczelni. Obecni na spotkaniu wiedzą, iż na Uczelni istnieje Akademickie Centrum Karier, o działalności którego, z uwagi na zaledwie jego kilkumiesięczną działalność, stosunkowo niewiele mogą powiedzieć. Wszyscy studenci studiów pierwszego stopnia obecni na spotkaniu po ukończeniu studiów licencjackich zamierzają kontynuować naukę na studiach drugiego stopnia.

WNIOSKI

Uniwersytet Opolski nie spełnia wszystkich wymogów w zakresie spraw studenckich. Organy Samorządu Studentów nie decydują w sprawach rozdziału środków finansowych przeznaczonych przez organy Uczelni na cele studenckie, co jest niezgodne z art. 202 ust. 6 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa wydają się również niektóre zapisy Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej (...); Zarządzenia Nr 15/2007 Rektora UO w sprawie wysokości opłat za usługi dydaktyczne (...) z późniejszą zmianą (Zarządzenie Nr 46/2009 Rektora UO) oraz Umowy o warunkach odpłatności za studia niestacjonarne w UO. Opiekę dydaktyczną, naukową i socjalną oferowaną studentom wizytowanego kierunku uznać można, jako dostateczną. Poprawy wymaga wykorzystanie wyników procesu ankietyzacji procesu dydaktycznego i nauczycieli akademickich oraz ułatwienie dostępu studentów do pracowni komputerowych, Biblioteki Wydziału oraz Dziekanatu, które są czynne zbyt krótko. Celowe wydaje się także wdrożenie procesu mającego na celu ocenę obsługi administracyjnej przez studentów. Na wizytowanym kierunku studenci mają możliwość rozwoju naukowego oraz zdobycia doświadczenia i umiejętności w organizacjach studenckich, z czego jednak korzysta stosunkowo niewielu studentów, podobnie jak z możliwości oferowanych przez programy wymian studenckich. Zastrzeżenia budzi także baza dydaktyczna, która jest niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Część VIII. Dokumentacja toku studiów.

Ocena zgodności prowadzonej w uczelni dokumentacji toku studiów, w tym albumu studentów, książki dyplomów, teczek osobowych studentów i absolwentów, kart egzaminacyjnych i indeksów, wydawanych dyplomów i suplementów z przepisami prawa.

Dokumentacja przebiegu studiów prowadzona jest w Dziale Toku Studiów oraz w Dziekanacie Wydziału.

W trakcie kontroli dokumentacji zostały sprawdzone: teczki osobowe studentów i absolwentów, indeksy i karty okresowych osiągnięć studenta, protokoły egzaminacyjne.

Album studentów – prowadzony jest w centralnie w formie elektronicznej dla całej Uczelni

przez Dziekanat - zgodnie z przepisami § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634). **W 12 przypadkach osób przyjętych na studia drugiego stopnia na kierunku „ekonomia” stwierdzono, iż niewłaściwie został im nadany numer albumu (np. 7658905, 7197904, 7506405), bowiem w Uczelni studenci aktualnie otrzymują pięciocyfrowe numery albumu. Jeżeli student został przyjęty na studia drugiego stopnia w tej samej uczelni, w której ukończył studia pierwszego stopnia, otrzymuje ten sam numer albumu, który otrzymał przy przyjęciu na studia pierwszego stopnia.**

Księga dyplomów - **prowadzona jest nieprawidłowo - niezgodnie z przepisami § 11 ust. 3 wyżej wymienionego rozporządzenia, bowiem każdy Wydział prowadzi własną księgę dyplomów. Nieprawidłowo również nadawany jest numer dyplomu, bowiem nie może on być łamany przez skrót nazwy wydziału oraz roku ukończenia studiów. Powinno się prowadzić jedną – dla całej uczelni – księgę dyplomów, a liczba porządkowa powinna stanowić numer dyplomu.** Potwierdzenia odbioru dyplomu znajdują się w teczkach absolwentów.

Protokoły egzaminacyjne prowadzone są prawidłowo.

Indeksy – prowadzone są prawidłowo. Wskazane jest uzupełnienie zaliczeń semestru/roku o rok akademicki, punkty ECTS oraz imienną pieczętkę osoby dokonującej to zaliczenia.

Karty okresowych osiągnięć studenta – prowadzone są prawidłowo. Wskazana jest zmiana ich nazwy na „kartę okresowych osiągnięć studenta”, gdyż w Uczelni funkcjonują jako karty egzaminacyjne. W kartach tych przy zaliczeniu semestru/roku brak jest imiennej pieczętki osoby dokonującej to zaliczenie. Wskazane jest również podpisywanie tych kart przez dziekana lub prodziekana przed ich wydaniem studentowi.

Teczki osobowe studentów

W teczkach osób nowo przyjętych znajdują się: oryginał lub odpis świadectwa dojrzałości, ankieta osobowa studenta, poświadczona fotokopia dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość, aktualna fotografia kandydata, podpisany przez studenta akt ślubowania, karty egzaminacyjne (które powinny nieć nazwę – karty okresowych osiągnięć studenta), podpisana przez dziekana umowa o warunkach odpłatności za studia niestacjonarne w Uniwersytecie Opolskim, dokumentacja postępowania kwalifikacyjnego przy przyjęciu na studia, kserokopia (a powinna być kopia) decyzji o przyjęciu oraz potwierdzenie odbioru tej decyzji, a także potwierdzenie odbioru indeksu i legitymacji.

W aktach studentów, którzy otrzymali zgodę na urlop lub powtarzanie roku brak jest kopii decyzji w tych sprawach. W teczkach osób, które otrzymały zgodę na wznowienie znajduje się kopia decyzji w tej sprawie.

Skreślenia dokonywane są przez Prodziekana, co jest niezgodne z art. 190 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.), bowiem skreślenia z listy studentów dokonuje kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej. W dokumentach brak również potwierdzenia odbioru tej decyzji. W przypadku gdy decyzje te podejmuje Prodziekan, powinien posiadać szczegółowe imienne upoważnienie w tym zakresie, zaś pieczętka pod podpisem na decyzji powinna wskazywać, iż decyzja ta podpisywana jest z upoważnienia.

W teczkach absolwentów znajdują się: praca dyplomowa, recenzje pracy dyplomowej, protokół egzaminu dyplomowego, dyplom ukończenia studiów - egzemplarz do akt oraz suplement. W dokumentacji znajduje się potwierdzenie odbioru dyplomu, jego odpisu i suplementu. W protokołach z egzaminu licencjackiego nie zostały wpisane postanowienia Komisji o nadaniu tytułu zawodowego, wyniku egzaminu licencjackiego, a także ogólnego

wyniku studiów (do wpisania na dyplomie). Wskazane jest niezwłoczne uzupełnienie tych protokołów.

W suplementach do dyplomu wskazane jest skorygowanie następujących zapisów:

- w pkt. II ust. 4 - zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, a więc określenie uczelni jako publicznej szkoły wyższej, a nie jak jest to aktualnie wpisywane „państwowa szkoła wyższa”. Ponadto określając miejsce opublikowania ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym jej zmian, to jest - Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.;
- w pkt. III ust. 1- zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym – tj. studia pierwszego lub drugiego stopnia, a nie jak to ma miejsce aktualnie – licencjackie, wyższe studia zawodowe, czy uzupełniające studia magisterskie;
- w pt. IV ust. 2, „...standardy kształcenia...” w wielu przypadkach nie jest wpisywana podstawa prawna, tj. standardy kształcenia określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. Nr 164, poz. 1166, z późn. zm.),
- w pkt. IV ust. 3 uzupełnić wpisy o numerach semestrów oraz punkty ECTS;
- w pkt. V „... dostęp do dalszych studiów...”: wpisywanie określeń zgodnych z ustawą, tj. absolwent może ubiegać się o przyjęcia na studia drugiego stopnia, a nie jak to jest aktualnie wpisywane – uzupełniające studia magisterskie, a ponadto
- w pkt. VIII „... Informacja o krajowym systemie szkolnictwa wyższego” – wskazane jest wprowadzenie we wszystkich suplementach jednolitego zapisu, który stanowi załącznik do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie rodzajów tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów i wzorów dyplomów oraz świadectw wydawanych przez uczelnie (Dz. U. Nr 11 z 2009 r., poz. 61),...”. W wielu suplementach sporządzono zapisy niezgodne z tym rozporządzeniem (np. nr dyplomów 11468/E/09, 11385/E/09)

WNIOSKI

W odniesieniu do dokumentacji toku studiów stwierdzono szereg uchybień, które należy niezwłocznie wyeliminować, zwłaszcza że uchybienia te dotyczą także dokumentów (dyplomy, suplementy) potwierdzających uzyskane wykształcenie.

Część IX. Podsumowanie.

1. Ocena spełnienia standardów jakości kształcenia.

Tabela 5. Ocena spełnienia standardów jakości kształcenia

Część raportu	Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardów				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
Cz. II	Struktura kwalifikacji absolwenta				+	

Cz. II	Plany studiów i programy nauczania		+			
Cz. IV	Kadra naukowo-dydaktyczna			+		
Cz. II	Efekty kształcenia			+		
Cz. V	Badania naukowe			+		
Cz. III	Wewnętrzny system zapewnienia jakości				+	
Cz. VI	Baza dydaktyczna		+			
Cz. I, VII	Sprawy studenckie				+	
Cz. I, IV, VII	Kultura prawna uczelni i jednostki				+	
Cz. I, II, III	Kontakty z otoczeniem			+		
Cz. II, V	Poziom umiędzynarodowienia				+	

2. Ocena perspektyw utrzymania i rozwoju kształcenia na ocenianym kierunku w wizytowanej jednostce (uzasadnienie powinno nawiązywać do uwag zawartych w treści raportu) oraz ewentualne zalecenia.

Wydział Ekonomiczny mimo konkurencji ze strony innych szkół prowadzących kierunek „*ekonomia*” przyjął w ubiegłym roku akademickim największą w historii liczbę studentów. Dotyczy to przede wszystkim studiów stacjonarnych. Stało się to zarówno z powodu zwiększenia liczby studentów na wcześniej istniejących kierunkach, w tym „*ekonomia*” i „*zarządzanie*”, jak i z powodu uruchomienia nowego kierunku „*logistyka*”.

Kierunek „*ekonomia*” nadal cieszy się dużym zainteresowaniem, ze względu na renomę jaką posiada w środowisku regionu. W bieżącym roku liczba przyjętych studentów na kierunek była większa niż w roku ubiegłym.

Pewne zagrożenia rozwoju kierunku związane są z powolnym rozwojem własnej kadry pracowników samodzielnych, co również znajduje swoje odzwierciedlenie w zakresie prowadzonych badań naukowych.

W odpowiedzi na Raport PKA Uczelnia podjęła szereg działań naprawczych odnoszących się do bardziej pełnego przedstawienia struktury kwalifikacji absolwenta, do spraw studenckich i kultury prawnej, pozwalających wyeliminować wskazane w Raporcie uchybienia.

Tabela 5. Ocena spełnienia standardów kształcenia

Część raportu	Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardów				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Cz. II	Struktura kwalifikacji absolwenta			+		
Cz. II	Plany studiów i programy nauczania		+			
Cz. IV	Kadra naukowo-dydaktyczna		+			
Cz. II	Efekty kształcenia			+		
Cz. V	Badania naukowe			+		
Cz. III	Wewnętrzny system zapewnienia jakości				+	
Cz. VI	Baza dydaktyczna		+			
Cz. I, VII	Sprawy studenckie		+			
Cz. I, IV, VIII	Kultura prawna uczelni i jednostki		+			
Cz. I, II, III	Kontakty z otoczeniem			+		
Cz. II, V	Poziom umiędzynarodowienia				+	